

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

NrulŪ 8. SIBIIŪ, 15 AUGUSTŪ 1894. AnulŪ XXV.

ÎNAINTE DE ADUNAREA GENERALĂ DELA SEBEȘŪ.

Încă puține zile, și Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŪ va întruni pre membrii sei în plăcutulŪ orașŪ alŪ Sebeșului la adunarea sa generală anuală, dându-le dorita ocașiune a se revede și a se sfătuí împreună în preamomentósa caúsa a vieței nóstre spirituale.

Arareorí s'a ținutŪ acéstă adunare în împregiurări din afară atâtŪ de serióse, ba chiarŪ triste, ca cea de față, când scóla nóstră este supusă la grele cercări, când biserica nóstră e lovită în credința sa strămoșescă, când mulți din cei mai devotați fií ai poporului nostru, cari aŪ reclamatŪ drepturile lui neprescriptibile de individualitate națională în patria nóstră poliglotă, sunt condamnați la grele pedepse. Dar cu atât mai sântă datorința avem, a ne presenta în numărŪ câtŪ mai mare la aceste sêrbări ale literaturéi și culturéi nóstre naționale, și a ne pune cu tótă energia, în strinsă solidaritate, în serviciulŪ sântéi caúse a culturéi și luminei, reamintindu-ne nóue și arêtându lumei, că una e inteligința română cu poporulŪ românŪ, și una voiesce a fi în vecí!

Literatura și cultura unuí poporŪ sunt productulŪ cugetărei, simțirei, voinței lui, espresiunea vieței lui interne, fotografia chipului lui; și orí câte momente amŪ afla într'ênsele, cari esprimă adevêruri eterne, nealterabile, și prin acéstă le imprimă caracterulŪ clasicității, totuși literatura tuturorŪ popórelorŪ are și caracterulŪ naționalŪ alŪ poporului, ce

o a produsă: la mulți aceeași idee, dar în diferite limbi; aceeași fință, dar în diferite forme; același spirit, dar în diferite daruri.

De aceea sărbările popórelorú din vechime aú fostú expresiunea caracterului lorú, și totú așa e și astăzi. De aceea și adunările Asociațiunei nóstre sunt sărbători cu caracterú naționalú românescú ale poporului nostru și ca atari inteligibile pentru toți, plăcute pentru toți, căci sunt *ale nóstre*.

Raportulú, ce on. comitetú centralú va presenta adunării generale, va da sémă despre lucrările de progresare, stagnare, eventualú chiarú óre-care regresare ale Asociațiunei dela ultima ei adunare generală dela Năseudú din tómnă anului espiratú până la adunarea presentă. Fără a preocupa opiniunea publicului nostru în privința acésta, putem prognostisa după semne, că anulú espiratú n'a fostú și n'a pututú fi din cei mai mănoși; dar de acésta nu avem nici se ne mirăm, nici se ne descuragiámú. Căci evenemintele politice, cari în timpulú din urmă s'aú succedatú cu atâta repejune și chiarú vehemență în patria nóstră, aú atrasú atențiunea poporului nostru în măsură deosebită, aprópe esclusivú asupra lorú, așa încátú tóte celelalte terene ale vieței nóstre publice, și astfelú și alú literaturéi, aú trebuitú se suferé o păgubitóre postpunere și îngustare. Din acéstă causă multe despărțeminte nu s'aú pututú întruní în cursulú anului, ci d'abia acum în zilele din urmă, altele aú fostú interđise de autoritățile politice, și colectarea mijlócelorú materiale preste totú a fostú fórte îngreuiată. Avem însă firma convingere, că acestú golú în curéndú se va plini, și poporulú nostru în scurtú timpú iară va puté da Asociațiunei transilvane, unuia din focarele culturéi sale, îngrijirea și iubirea aceea, ce légă pre fiică de mamă. În specialú e de doritú, ca se devină o datorință plăcută pentru fiă-care Românú, a face parte din acéstă Asociațiune, a conlucra, fiă care după puterea sa, la prosperarea acesteí nobile însoțiri, a-i jertfi cu plăcere filerulú seú, cunoscințele și desteritățile sale, a se adăpa pe sine și pre toți

ai seî din apa cea viuă a literaturii și culturii sale naționale și a se feri pre sine și pre ai seî de acea beutură infectă, carea sub pseudonimul de cultură se ofere pe ulițe cu reclame nerușinate și tinde la slăbirea și chiară la nimicirea simțemântului nostru naționalu.

Luptele cele grele, ce ni se impună pe tôte terenele vieței, se oțelăscă puterile năstre; și în specială literatura și cultura se ne fiă unū idealū, spre care se nesuimū în tôte împregiurările, din tătă inima năstră; și atunci unū rolū onorificū în concertulū liberū alū popórelorū civilisate ale lumii ne e asiguratū.

La revedere dar în Sebeșū, unulū din primele orașe transilvane, care la 1872, priimī Asociațiunea înlăuntrulū vechilor sale zidurī, la o nouă serbare a întrunirei iubitei năstre Asociațiunii, la năue lupte, la năue succese în calea progresulū, ce suntem chiămați a pregăti poporulū nostru!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUVĚNTŪ DE DECHIDERE

rostitū de dlū Partenie Cosma, ca delegatū alū comitetulū Asociațiunii transilvane, la adunarea de constituire a despărțemētulū Sēliștei, ținutā la 22 Iuliu 1894 n.

Domnilorū!

Adunarea generală din Reghin, ținutā în vara anului 1890, luând la revisiune arondarea vechie a despărțemintelorū, conformū propunerei comitetulū centralū, făcutā în urma dorinței esprimate de repetite-orī din partea factorilorū competenți ai acestui cercū, a creatū cu centrul în Sēliște unū nouū despărțemētū.

Comitetulū încă de atunci a luatū măsurile necesare pentru organizarea acestui despărțemētū, denūmindū pe dlū protopopū Dr. N. Maier de directorū provisorū încredințatū cu organizarea.

Sunt aprópe patru ani de atunci, patru ani din cei mai mănoși și despărțemētulū acesta încă n'a ajunsū nici la stadiulū începutulū, încă n'a apucatū sē se constituē.

Comitetulū centralū, când a propusū crearea acestui cercū, reclamatū de Dvóstrā, a fostū de convingerea, că satisface justelorū pretensiuni culturale a celui mai puternicū și mai curatū

cercu românescu din patrie, și că prin aceea că îl emancipează de tutela Sibiului, îl va ambiționa ca să se afirme de aceea ce este și trebuie să fie — de primul între toate despărțimintele Asociațiunii.

Durere însă, că raporturile sociale din centrul cercului, — pentru că eu nu-mi pot explica altfelu acestu fenomen — n'a justificat acceptările comitetului central — că s'a întâmplat și în acestu bine situat și în alte privințe foarte mândru cercu, aceea ce nu s'a putut evita în despărțământul Gârbăului, situat rău, din comune micste, sêrace, sfâșiate prin frecări confesionale, fără inteligență laică și fără locu potrivit pentru centru, că aprôpe patru ani a stagnat fără nici o activitate, ear acuma vine, și prin rostul conducătorului ales în modu interimalu din partea comitetului centralu, însuși cere ca să i se prolungească minoritatea, să se contopescă érași în despărțământul Sibiului, până când va veni inteligența la convingere, că pôte conduce unu despărțământu și va cere ea însa-și reînființarea.

Comitetul centralu însă și după această esperință tristă nutrește mai bune păreri despre inteligența și despre poporul acestui cercu.

Dvóstră, cari așa dicendû și de și vedeți în mijlocul Dvóstre óspeți, mai cu sémă români, cari vin anume ca se cunoască vestita Seliște, cu petrecerile ei, cu ospitalul poporû alu ei, cu specialul portu femeescu și cu frumoasa rasă de femei a ei, — nu pot crede ca numai pentru o instituțiune culturală și națională cum este „Asociațiunea transilvană“ să nu aveți simț.

Unu centru românescu mai bine situat ca Seliștea nu-ți poți închipui.

Aveți la unu locu pretură, judecătorie cercuală, s'aũ județu cum diceți dvóstră, protopopu, scóle centrale cu mulți învêțatori relativ bine salariați, comercianți, industriași, totu din siul d-vóstre, mai multe reuniuni de utilitate publică și o piétă binecercetată, cu unu cuvântu totu ce astăzi aici la noi este posibilu și folositoru pentru administrațiunea bisericescă și civilă, pentru justiție și pentru alte necesități ale vieței, — pôte lipsi aici unu organu conducătoru pentru cultura poporului românû?

Eũ așa cred, că nu!

Nu pôte admite Seliștea, ca ea să fie admirată și exploatată de străini numai pentru esteriorul ei, ci trebuie să nisească, trebuie să se ambiționeze a deveni cercetată și stimată pentru pre-

stațiunile sale reale și intensive, cu deosebire pe terenul cultural și industrial, de care este condiționată existența acestui popor deștept.

Trebue să se ambiționeze a deveni aceea ce este chieată să fie: *foculăru de cultură, de industrie și de comerț* pentru întregul cercul, *conducătorul cercului* întru a răspândi în popor *învețătura în toate direcțiunile* după cum dispune §. 5 din regulament.

Cine pôte fi chieată, dacă nu Seliștea ca să esecute cu succes unele din scopurile Asociațiunei, normate în amintitul §. alu regulamentulu cum sunt d. e. p.: c) d) e) și f).

„prin stăruința ca pe lângă scólele poporale să se înființeze și sustină scóle de pomăritu, de grădin și alte economii de modelu“;

„prin disertațiuni poporale și învețături despre economie, industrie, și comerț“;

„prin îngrijirea ca să se îndemne poporul a îmbrățișa pe întrecute, deosebitele ramuri de industrie și de comerț“;

„prin îndemnarea poporul la înființarea de însoțiri între sine, prin care să se ajute fie-care individ sau membru al acelei însoțiri în întreprinderi folositoare“?

N'aveți decât să aduceți drept exemplu pe comuna Cacova situată în acest cerc, pentru-ca să dovediți poporul, cât folos pôte aduce pomăritul cultivat cu pricepere de lucru.

N'aveți decât să consultați punga d-vostre, ca se aflați, ce sume enorme dați ca proprietari de pământuri intra și estravilane altor proprietari de categoria d-vostă, cari cultivă grădinăritul, pentru legumele de prima necesitate, fără care nu pôte fi casa unui țeran român.

Unde sunt mai multe răsboie pentru industria de casă decât aici în comuna centrală? și totuși un articol, fără care nici o femeie nu pôte fi — pachiolul — nu-lu știu produce istetele țesătoare ale d-vostre, ci trebue să-lu cumpărați cu bani scumpi dela Sasi din Sibiu, ba aceia cari fac lăcuș și în îmbrăcăminte țărănescă plătesc bani grei străinilor și pentru alte lucruri, cari aparțin la industria de casă, — pentru-că nu este o conducere esertă pentru desvoltarea acestui ram, pentru d-vostă forțe lucrativă alu industriei de casă, pentru care guvernul cheltuiesc sume enorme între Secu, cu cari și d-vostă veți fi necesități să țineți concurență în desvoltare, dacă voiți ca să nu dispară acest mijloc de esistență pentru acest cerc.

Ba aveți mare necesitate și de aceea ca să puneți stavilă falsificării frumosului port femeescă specială „săliștenescă“, carele de unu timpă încóce a începută a se corci prin adoptarea unor motive streine, stricăcioșe pentru gustul estetică și pentru portul românescă, carele numai păstrându-și originala sa simplitate și eleganță are valóre națională.

Dar despre îmbrățișarea comerțului, cine va puté mai cu efectă capacita pe poporulă acestuă cercă, decâtă d-vóstră, sălișteni? cariă a-ți începută a esecuta idea unei mici societăți din trecută, din care numai unuluă mai este în vieță și din care facea parte și fie iertatulă Floriană, fostuluă notară ală d-vóstră idea de a ve respândi prin comunele din câmpie și a ocupa ca neguțătoră loculuă jidaniloră, cariă ca mici comercianți nu numai exploataă și exploatăză pe blânduluă poporă românescă, dar totodată ilă demoraliséză și-l aducă la sapă de lemnă, pe cândă apostoliă d-vóstră, pe lângă aceea că și ei facă trebură bune, totodată forméză și ună elementă moralisătoră și civilisătoră pentru aceluă poporă scăpată.

Nu voiă se ve mai întrețin cu indicarea altoră cestiuni culturale, care aă lipsă să fie îmbrățișate și conduse de Asociațiunea noastră, dacă vrem se ținem pasă cu spirituluă timpuluă și să susținem concurența cu celelalte popóre din statulă nostru mai favorisate și grație acesteă împregiurări mai înaintate în cultură. Făcută odată începutuluă, veți afla d-vóstră ce mai este de întreprinsă pre acest terenă fórte vastă, pe care ómenii maturi, potă lucra în cea mai bună armonie oră de ce vederă politice și oră de care confesiune ar fi ei, pentru că aici obiecte de natură politică și religionară nu se potă pertracta, ve rogă numai să priviți la reuniunea maghiară de cultură, abia de câți-va ană înființată cu cât zelă lucră aceea pe tóte terenele culturale și sociale! Ce rezultate și morale, dar mai alesă materiale póte aceea aréta după 9 ană de esistență față de reuniunea noastră, care esistă deja de 32 de ană.

Adevératū, că în situațiunea actuală politică noi nu putem dispune de aceluă sprigină puternică, de care are Kulturngyletuluă parte, dar în fine totū ce póte ea face pentru elementulă maghiarū, putem și noi face pentru elementulă românū, numai zelă și voință tare se avem.

Dechiarū adunarea cercuală de deschisă.

TESTAMENTULŢI IOANŢI OTTETELEŞANU.

Am publicatŢi la altŢi locŢi alŢi numŢerului de faŢŢa broşura intitulatŢa: „FundatŢiunea *IoanŢi OtteteleşanŢi* şi Academia RomŢnŢa“. De asemenea amŢi publicatŢi la altŢi locŢi alŢi acestui numŢerŢi concursulŢi pentru primirea a 15 fetiŢe in institutulŢi IoanŢi OtteteleşanŢi, ce se va deschide la 1 Octobrie a. c.

ŢinemŢi de datorinŢa acestui organŢi alŢi AsociaŢiunii transilvane, a face cunoscutŢi pre stimaŢii sei lectorŢi şi cu memorabilulŢi testamentŢi, prin care fericitulŢi IoanŢi OtteteleşanŢi lasŢa tŢtŢa considerabila sa avere, dupŢa mŢrtea soŢiei sale Elena nŢsc. Filipescu, pentru întemeierea şi susŢinerea acestei scŢole.

DupŢa publicaŢiunea premenŢionatŢa, acelŢi actŢi memorabilŢi, scrisŢi de mŢna testatorului însuşi, se cuprinde in urmŢtorulŢi textŢi:

DiatŢa.

VoescŢi ca dupŢa încetarea mea din vieŢŢa sŢ se se urmeze cu averea mea precum josŢi urmŢzŢa:

1. LasŢi soŢiei mele Elena, nŢscute Filipescu, tŢtŢa averea mea mişcŢtore, banŢi, efecte, valori, scule, mobile, creanŢe şi ori-ce s'ar gŢsi.

2. LasŢi pe soŢia mea uzufructuarŢa generalŢa pe tŢtŢa averea mea nemişcŢtore cu dispensŢa formalŢa de garanŢie.

Va putŢe prin urmare D-ei sŢ arŢndeze fŢrŢ licitaŢie, sŢ transigeze chiarŢi; va putŢe asemenea sŢ vŢndŢ de bunŢa voe şi chiar fŢrŢ licitaŢie casa mea din Bucuresci cu totŢi loculŢi şi grŢdina ei, asemeni şi casa cu grŢdina şi loculŢi dela MŢgurele; cu banŢi prinşi dupŢa aceste vŢndŢri se va stinge datoria cŢtre CreditulŢi funciarŢi.

SoŢia mea va respecta dreptulŢi de uzufructŢi pe moşia Otelişu şi dreptulŢi de abitaŢiune pe Casa din curtea fostului meu otelŢi, concedate fostei mele soŢii Safta CŢmpinŢnu; şi fiind-cŢ otelulŢi este vŢndutŢi, soŢia mea Elena va servi acei 300 galb. pe anŢi chiriŢa D-ei Balş, cumpŢrŢtoreŢa otelului, pŢnŢa la încetarea din vieŢŢa a fostei mele soŢii Safta CŢmpineanu.

3. DorescŢi şi rogŢi pe soŢia mea, sŢ ia ca povŢŢuitori pe dd. IoanŢi I. CŢmpineanu şi IoanŢi L. Kalinderu; ear aceşti d-ni

mai târziu vor deveni administratorii fondului, pentru care josă se va dispune.

4. După încetarea din viață a soției mele, întreaga mea avere va servi la facerea unui institut de fete române, cărora li se va da o creștere și educație de bune mume de familie, fără pretenție sau lăces; prisosulă ce va rămâne după bugetul anului, se va capitalisa, spre a se da zestre acelor fete, care nu va fi nici mai multă nici mai puțină de cât două sute de galbini uneia, No. 200 #.

5. Programul de studiu pe bazele arătate de mine, și repartiția veniturilor în cheltueli anuale și în fondă pentru zestre se voră face de administratorii numiți de mine.

6. Administratorii numiți de mine vor fi în dreptă să numescă la rëndulă loră pe alții, ca astfelă să se perpetueze acestă dreptă de administrațiune prin delegațiile succesive.

7. În casulă în care s'ar susține și admite de oră-ce persone interesate, că legulă averă mele mobile pe care îl facă acestă institută, care se va crea, este nul, fiă pentru că este făcută ună stabilimentă, care nu va avé în faptă e esistență materială în momentulă încetării mele din viață, fiă pentru veră-ce altă nulitate s'ar putea invoca în contra aceste dispozițiuni a înființării aședămentulă mai susă aretată, în asemenea cas, dic, legatulă în întregulă seă va fi privită ca făcută directamente Dluă Ioană L. Kalinderu, cu îndatorire și rugăciune, ce-î fac, de a îndeplini în întregă dispozițiile mele susă arătate în privința înființării stabilimentulă.

8. În casulă în care s'ar întembla, ferescă Dumneșă, ca soția mea să înceteze din viață înainte mea, atunci averea mea, mobilieră ce-î lăsasem în plină proprietate, va reveni totă aședămentulă, de care susă s'a vorbită seă Dluă Ioană L. Kalinderu, cu aceleași îndatoriri de mai susă.

9. Și celă după urmă; rogă pe prea iubita mea soție să me ierte de totă ce-î voiă fi greșită în acestă lungă intervală de viațire între noi; totdeodată, o rogă, decă veniturile se voră mai mări și cheltuelile se voră împuțina, precum suntă încredințată, seă dacă nu va mai avé trebuințe de scule și parte din argintărie, să le vândă și să începă singură, cu ajutorulă celoră mai susă numiți, acestă stabilimentă, care va fi și o distrație pentru D-ei, și o mulțumire sufletulă meă. Acestă însă nu este o îndatorire, ci numai o rugăciune.

Este bine înțeles, că dreptul de delegațiune îl vor avea dloră Ioană I. Câmpineanu și Ioană Lazară Kalinderu, imediat în momentul încetării mele din viață, că astfel dloră vor avea facultatea, pentru a se putea cu modul acesta perpetua dreptul de administrație, mai sus arătat, de a transmite după încetarea mea din viață dreptul de administrare la persoanele, în care vor avea încredere; acest drept se înțelege că va fi exercitat de fiă-care în ceea ce privesce persoana sa. *Asemenea dreptul eventual la moștenirea mea ală Dluă Ioană Lazară Kalinderu, ce îl dau prin acest testament, va trece în patrimoniul său în momentul încetării mele din viață, cu rugămintă, ca atât dănsul, cât și oră ce moștenitoră ală său, să execute cele de mai sus în privința fundării Institutului. Oră-ce altă testamentă anterioră este nulă în întregul său.*

Făcut în București astă-dzi nouă-spre-dece Martie Nr. 19 — 1876.

(Semnat) *Ioană Otteteleșanu.*

Carte de Danie.

Eă sub-semnată Ion Kalinderu, declară, că dăruiesc din propria mea voință și după bună chibzuință Academiei Române averea lăsată mie de întru fericire răposatul Ion Otteteleșanu, cu toate drepturile și îndatoririle, cu care a intrat în patrimoniul meu și în condițiunile următoare:

Inspirându-se de patriotice sentimente și urmându generosele pilde date în trecut de familia sa, Ion Otteteleșanu lasă, printr'un testament olograf din 19 Martie 1876, totă averea sa pentru ca „să servescă la facerea unui Institut de fete române, cărora li se va da o creștere și educație de bune mume de familie, fără pretenție sau lucș“.

Încetându din viață la 4 Decembrie 1888 soția sa, Elena Otteteleșanu, usufructuară a acelei averi, am fost pus în posesiune după articolul 7 ală testamentului prin jurnal Nr. 6491 din 9 Decembrie 1888 ală On. tribunală de Ilfov, Secția I, în calitate de legatară universală. Moștenitorii de sânge atacându însă validitatea testamentului, pentru respectarea voinței generosului testator și din iubire de țară, am luptat mai bine de (4) patru ani pentru a asigura și a sporă averea lăsată.

Onor. Tribunală de Ilfov prin sentința din 27 Mai Nr. 297/1889 declară nulă legatulă făcută directă institutului și întări dispozițiunea testamentară subsidiară, care sună astfel:

„În casul în care s'ar susține și admite de oră-ce persoane interesate că legatulă averei mele, pe care îl făcă acestă institut, care se va crea este nulă, fie pentru că este făcută unui

stabilimentu, care nu va avea în faptu o existență materială în momentul încetărei mele din viață, fie pentru ori-ce altă nulitate s'arū putē invoca în contra acestei dispozițiunii a înființării aședământului mai susū arētatu, în asemenea casū, dicū, legatulū în întregulū sēū va fi privitū ca facutū directamente d-lui Ion L. Kallinderū, cu îndatorire și rugăciune ce-ī fac a îndeplini în întregū dispozițiunile mele susū arēate în privința înființării stabilimentului.“

Ear dispozițiunea finală a aceluī testamentū:

„Dreptulū eventualū la moștenirea mea, alū d-lui Ion L. Kallinderū, ce i-lū daū prin acestū testamentū va trece în patrimoniulū sēū, în momentul încetărei mele din viață, cu rugămintē, ca atâtū dēnsul cât și ori-ce moștenitorū alū sēū, se esecute cele de mai susū în privința fundărei institutului.“

Acēstā sentință a Tribunalului de Ilfovū a fostū confirmată prin decisiunea Curței de apelū, secția II-a din 26 Novembre 1890 și prin aceea a Înaltei Curți de casație și justiție din 2 Martie 1892, prin care s'a respinsū recursulū moștenitorilorū.

Acea avere, care se compune din: 1. Casa din Calea Victoriei No. 49 cu vasta sa grădină și atenețe, 2. Moșia Măgurele din Ilfovū. 3. Moșia Fundulū Kiseletū din Ilfovū, 4. Moșia Otteteleșū din Râmniculū-Vâlcea. Ear singura sarcină a acelei averi e o datorie cătră Creditulū funciarū ruralū, contractată de rēposatulū Ion Otteteleșanū cu ipotecă asupra moșiei Fundulū Kiseletū, care la prima Iulie va fi de 272,152 Lei 71 bani.

În testamentulū sēū Ion Otteteleșanū arētase dorința, ca soția sa, dacă împrejurările sale o vorū ajuta: „sē începā singurā acest stabilimentū care va fi și o distracție pentru Domnia Eī și o mulțumire sufletului meu.“ Până la încetarea ei din viață dorința astfelū esprimatā nu s'a adusū la îndeplinire: voindū însă și rēposata Elena Otteteleșanū sē contribue la frumosulū aședământū hotăritū de soțul ei, legā spre acestū scopū după avintele testamentului ei: „Numerariulū ce se va mai găsi sēū efectele prisosindū peste sumele de mai susū și averea mișcatōre, de care așī mai putē dispune (suntū mai multe legate mai înainte), ca o resursă în favōrea celor dispuse de prea iubitulū întru fericire decedatulū meu soțū prin testamentulū sēū.“

Printr'o scrisōre adresată mie și găsitā la încetarea ei din viață arată dorința, ca Institutulū sē se facā la castelulū din Măgurele.

Dupā mōrtea Dōmnei Otteteleșanū, esecutōrea ei testamentarā refuzāndū a remite legatulū mie, care eram singurelū în dreptū a-lū primi, ear moștenitorii ei de sânge ridicāndū o contestațiune, la a căreia judecare a luatū parte și esecutōrea testamentarā, Onor. Tribunalū și Curtea de Apelū Secția I din Bucuresci prin decisiunea Nr. 129 din 21 Septembrie 1891, mi-aū recunoscutū singurū calitatea de legatarū universalū alū rēposatei, menținēndū însă totdeodată, până la judecarea asupra fondului, curatorele numitū de Tribunalū pentru administrarea părței acelei averi destinate institutului.

Când afacerea de punere în posesiune era pendinte dinaintea Inaltei Curți de Casație, și pentru a întâmpina unu procesă asupra fondului acestei moșteniri, a intervenit o transacțiune, autenticată la 26 Novembre 1892 sub Nr, 8694 de Tribunală de Ilfov Secția de Notariată; prin care mi s'a recunoscută dreptulă asupra averei legate de răposata Elena Otteteleșană și destinată institutului Ion Otteteleșană cu obligațiunea de a remite moștenitoriloră de sânge suma de lei 100,000, plusă jumătate din arginteria trecută în inventariă.

Acestă fondă, fiindă și elă afectată aceluiași înaltă scopă de binefacere și de răspândirea unei sănătoșe cultură cu menirea de a pregăti fete române pentru a fi bune mume de familie, precum și economiile făcute de mine din venitulă averei lui Ion Otteteleșană din ziua încetăreiă din viață a usufructuarei, 4 Decembre 1888, până la facerea actului de față, se cprindă în presenta donațiune ce fac Academiei Române, conformă compturiloră în bună regulă ce se vor preda.

Acelă venită era, când am intrată în posesiunea averei, de 89,000 lei, ear acum este după contractele de închiriere și de arândare ce le-am încheiată de 131,330 lei și se mai pôte spori prin vândarea Casei din Calea Victoriei Nr. 49, care e puțină productivă, pentru a întrebuița mai bine prețulă mare, ce-lă va obține și care mi s'a oferită deja. După decisiunea Curței de Apelă din 26 Novembre 1890, am încontestabilă dreptulă de a face o asemenea vândare; flă are prin urmare și acela căruia îi transmită tôte drepturile mele.

Considerândă, că răspunderea ce mi-a împus' o și încrederea ce mi-a dat' o răposatulă Ion Otteteleșană me îndatoréză a asigura atâtă buna îndeplinire a frumôșei, și pentru neamulă românescă roditorei sale voințe, cât și de a lua din vreme măsură, pentru ca continuitatea și mersulă regulată ală așezământului să nu sufere nici o pedecă sau știrbire;

Acum când am îndeplinită și cutez, a dice, cu isbândă prima parte a misiunei mele, adecă de a asigura prin decisiuni cu putere de lucru judecată întrebuițarea acelei averi la scopulă defiptă de marimosulă testatoră, când am hotărât, pusă în lucrare și aprôpe terminată localulă neaperată trebuinciosă unei scolă de așa felă și când am întocmită cu ajutorulă unoră profesori esperimentați în ale învățământului o programă de studii, așa că scôla pôte să începă a funcționa chiar în anulă acesta;

Simțu nevoia de a asigura și cerința cea de a doua, așa de însemnată pentru propășirea operei, adecă continuitatea și funcționarea ei liniștită și sigură.

Cugetândă la nestatornicia și la scurta durată a vieței omenesci, și void de a face cu o ôră mai înainte tôte sacrificiile, cari-mi stau în putere pentru binele aceluă așezământă, renunțu la satisfacerea morală de a-lă conduce eu însumi de a stăpâni averea sa cu deplină putere, fără altă limită de cât respectulă voinței testatorului și datoriile ce mi-le impune consciința mea și sentimentulă

binelui publică, satisfacere care ar fi fostă singura răsplată, ce o puteam aştepta pentru grijele mele şi munca mea;

Vedându asemenea din două procese noi, ce mi s'au inten-tat fără nici un temei şi care par îndreptate numai în contra persoanei mele, — căci scopul institutului este prea înalt pentru a le putea legitima — nu încetază, cum ar fi fost de aşteptat după ce litigiul a fost rezolvat în ultima instanţă, ci continuă şi de aci înainte, ear conştiinţa mea pe de altă parte oprindu-me de a întrebuiţa în cheltueli de judecată o însemnată parte a venitu-lui, care trebuie să fie afectat numai scopului deştept de genero-sul testator. În speranţă că după retragerea mea din capul acelu aşedământ vor înceta atacurile faţă de un corp eminentă ca Academia Română:

Nu cred că pot face mai bine decât punându disa avere şi institutul I. Otteteleşană sub respectata ocrotire a celei mai înalte instituţiuni culturale a întregului neam românesc, — care este Academia Română şi care oferă, pe lângă nenumeratele lumini ce se concentrează în acest focar de cultură şi pe lângă necon-testatul prestigiu de care se bucură, şi nepreţuitul folos al unei fiinţări nefermurate.

De aceste sentimente călăuzit şi în acest înţeles fac cartea de danie de faţă, însufletit de credinţa, că acest act va fi de cel mai mare folos pentru opera la îndeplinirea căreia am lu-crat şi căreia m'am devotat în decurs de peste 4 ani.

Aşa dar dăruiesc Academiei Române:

1. Casa din Bucureşti, Calea Victoriei Nr. 49.
2. Moşia Măgurele cu castelul, parcul, dependenţele etc., din judeţul Ilfov.
3. Moşia Fundu-Kiseletu din judeţul Ilfov.
4. Moşia Ottetelişu din judeţul Râmnicu-Vâlcea.
5. Venitul aversei de mai sus, dela mórtea Dómnei Elena Otteteleşană, adecă dela 4 Decembre 1888 până în ziua de faţă.
6. Tótă averea mobilă primită de mine în succesiunea sus-disei răposate, în temeiul actului de transacţiune autentificat de Onor. Tribunalul de Ilfov la 26 Novembre 1892, sub Nr. 8694 şi încheiat între moştenitorii de sânge şi mine.

Şi în sfârşit ori-ce altă avere mişcătoare ce s'ar descoperi ca făcându parte din patrimoniul răposatei Elena Otteteleşană.

Acest dar îl fac în limita drepturilor mele aşa cum sunt consfinţite şi precisate în testamentele, hotărârile judecătoreşti şi transacţiunea specificată în acest Act, şi prin titlurile şi docu-mentele de proprietate, ce mi s'au remis, şi cu tóte drepturile şi îndatoririle prevădute întrênsele.

Drept care am rugat şi pe Onor. Tribunalul de Ilfov, Secţia de Notariat, a da autentificarea legală.

(ss) *Ioan Kalinderu*

Membrul Academiei Române.

Strada Renascerei No. 2.

UNŪ DECRETŪ DE CANTORŪ ȘI ÎNVĚȚĂTORIŪ DELA ANULŪ 1805.

Prin bunătatea dluī V. *Babeșū* suntemū în pozițiune de a putē publica în fōia nōstră unŷ actŷ de ore-care însemnătate pentru istoria nōstră bisericēscă și școlară. Este decretulŷ originalŷ, prin care „Vicarișulŷ neunițilorŷ Nicolae Huțovici” din Hunedōra cu datulŷ de 8 Octobre 1805 aședă pre tinerulŷ Georgie Popovici, „feciorulŷ popū Petru Fungenșului din satulŷ Ocolišulŷ mare” cantorŷ și invēțatoriŷ în numita comună. Documentulŷ este dar din timpulŷ de tristă aducere aminte, când biserica ortodocsă română din Transilvania, după mōrtea Episcopului seŷ *Gherasimŷ Adamovici* (1796), a fostŷ lăsată 14 ani fără archipăstorŷ, dată în grija protopopului Hunedōrei Nicolae Huțovici ca vicarŷ, până când apoi în fine la 1810 și putŷ alege episcopŷ pre fericitulŷ *Vasile Moga*. Documentulŷ e scrisŷ de însuși vicariulŷ, cu litere cirilice, pe hărtiă ordinară grōsă, lungimea 22, lățimea 37 cm., și sună în modulŷ următorilŷ :

„ГѢТЪРѢР КЪРѢР ЛИ СЕ КАДЕ ФАЧЕМ ЦИИИЦЪ ДЕСПРЕ
АРЪТЪТЪТОРЮА АЧЕЦІА ГЕОРГІЕ ПОПОВИЧ, ФЕЧОРЪА ПОПІЙ ПЕТРЪ
ФЪНГѢНШЪЛЪЙ ДИН САТЪА ОКОЛИШЪА МАРЕ, СЛЪВИТА ВАР-
МЕГІЕ А ХЪНІАДЪЛЪЙ, АЧЕА ПРОТОПОПІАТ, ПРЕ КАРЕЛЕ ВЪЗЪНДЪА
БИНЕ ШИ КЪ БЪН ШИ ФРЪМОС ТЕМЕЮ ДЕСПРИНС *) АНТЪРЪН
АНБЪЦЪТЪРЪЗ АН ЛИМЕЪ ШИ РИТЪШЪА СЪЪ РОМЪНЕЦЕ
КЪ ЧЪЛЕ ТРЕЪДИНЧОАСЪ ДЕ ЛАЪДЪ. ГЪРЪЗ ДЕ АЛЪТЪ ПАРТЕ
ЪИТЪНДЪ-МЪЗ ЛА ВЪРЪТЕА ТИНЕРЕЦЪЛЪР САЛЕ НЪ КОПИЛЪ-
РЪЦЕ ДАРЪ ВІАЦЪ ШИ ПЪРТАРЕ ДЕ ВЪРЪБАТ ДЕПЛИН (СМЕ-
РИН, НЕВЕЦІОС, АСКЪАЛЪТЪТОРЮ, ПАЧНИК, НЕАМЪРТИНИТ
ЪРМЪТОРИАЛЪР ЧЕЛЪР КЪ ФАПТЕ РЕЛЕ ШИ ДЕ СКАНДЪЛЕ)
А-АМ ВЪЗЪТ КЪ ПОАРЪТЪ, ШИ ФІИНА-КЪ ЛА МАЙ СЪС

*) Precum se vede, din erōre în locŷ de „deprinsŷ”. Red.

зисѣла сат Околишѣла нѣ есте кантор алтѣла ничѣ кѣ
 лнѣзцѣтѣра ничѣ кѣ фантеле ачестѣла лмподобит,
 аша пре пофторитѣла ачеста Георге Попович л'ам ржн-
 дѣит ши л'ам ашезат кантор а фи ши а рзмжнѣ ла
 сатѣла ши висеричѣй Околишѣла-маре, кѣрѣла ши кѣвѣ-
 инчоаса пѣртичикѣ а канторѣй сѣз і се дее де кѣтрѣ
 фѣнгеншѣй локѣлѣй преоцѣй. Дѣндѣисѣз май лнколо
 воіе ши деспре ачееа, ка ши прѣвнчѣй де ачѣла дин сат
 ши де алтѣ парти сѣз поатѣ депринде ла лнѣзцѣ-
 тѣрѣз спре кѣношинца лѣй дѣмнезѣс, а май марилѣр
 сѣзѣй ши а даторѣй крѣшинѣй. Ши прекѣм кѣ іасте
 де кѣтрѣз ной ашезат кантор кѣ титѣла май сѣс зисѣз
 і се дѣз ачѣста де сѣпт іскзлитѣра ши печетѣ мѣ
 лнтѣритѣ карте.

ХИМЕДОАРА, 8 Октомврие 1805.

(Л. С.)

Николае Хѣцовичѣ м. п.,

кнкарѣш неѣнцилѣр.

Tutororŭ cŕara li-se cade facem sciinŭa despre arŕtŕtoriu-
 lŭ acestia George Popovici, feciorulŭ popii Petru fungen-
 ŭului din satulŭ Ocoliuŭ mare, slŕvita varmeghie a Hunia-
 dului, acelŭ protopopiatŭ, pre carele vŕdŕndu-lŭ bine ŝi cu
 bunŭ ŝi frumosŭ temeiu desprinsŭ*) intr'unŭ invŕtŕtura in limba
 ŝi ritusulŭ sŕu romŕnesce cu ceale trebuinciosŕ de laudŕ.
 Earŕ de altŕ parte uitŕndu-me la vŕrstea tineretelorŭ sale nu
 copilŕresce darŕ vieŭŕ ŝi purtare de bŕrbatŭ deplinŭ (smerinŭ,
 nebeŭiosŭ, ascultŕtoriu, pacinicŭ, neimpŕrtinitŭ urmŕtorilorŭ
 celorŭ cu fapte rele ŝi de scandŕle) l-am vŕdŭtŭ cŕ pŕrtŕ,
 ŝi fiind-cŕ la mai susŭ ŭisulŭ satŭ Ocoliuŭ mare nu este cantorŭ
 altulŭ nici cu invŕtŕtura nici cu faptele acestuia impodobitŭ,
 aŝa pre poftoritulŭ acesta George Popovici l-am rŕnduitŭ ŝi

*) Precum se vede, erŕre in locŭ de „desprinsŭ.“

l-am așezat cantor a fi și a rămânea la satul și bisericii Ocolişul mare, căruia și cuviincioasa pârțicică a cantorii se i se deie de cătră fungeșii locului preoți. Dândui-se mai încolo voie și despre aceea, ca și prunci de acia din sat și de altă parte se pótă deprinde la învățatură spre cunoșcința lui Dumneșeu, a mai marilor săi și a datorii creștinesci. Și precum că este de cătră noi așezat cantor cu titula mai susă dișă, i se dă acésta de suptă iscălitura și pecetea mea întărită carte.

Hinedóra, 8 Octomvrie 1805.

(L. S.)

Nicolae Huțovici m. p.
vicariș neuniților.

ADAUSŪ LA „MATERIALULŪ PENTRU ISTORIA TIPOGRAFIEI ROMÂNE.

Dlă *Emilianu Micu* tractândū în Nrulă 6 ală „Transilvaniei“ despre materialulă pentru istoria tipografiei române, reproduce *Catechismulă tipărită cu litere latine*, în tipografia universității din Buda, la 1780.

Spre întregirea celoră acolo comemorate fiă-mi permisă a observa, că în biblioteca parohiei gr. catolice române din Zabranii se află ună esemplariū totū din acelu Catechismū, cu acea deosebire, că acela se numesce „Katekizmul *csel mik* ku aentraebaery și Raeszpunszury ș. c. l. tipărit în Buda cu szlovele kraejeskului universitaș. Anulă 1780“.

Catechismulă acesta mică constă numai din 20 pagini tipărite în Octavū. Afară de „Povaeczuire“ e împărțitū în 5 părți și ună „Adaoszū“. —

În partea „dintej“ se tracteză despre „Kredincea“ (3—6 pag.).

În a „doua“ parte de „Naedeaxde“ (6—7 pag.)

În a „treja“ parte despre, „Iubire au dragoste“ (7—10).

În partea „patra“ despre „Savinteles Tajne au szakramente“.

A „csincsea“ parte de „Dreptatea Krestineaszke“ (11—18 p.)

Partea acésta are dóue subimpărțiri și în urmă se încheiă cu „Adaoszű, despre acsêale patru de pre urmae“ (18—20).

De óră-ce „Katekizmul“ memoratű prin D. Micu are 60 pag. urméză că de după manuscrisulű aflatű prin D. Densuşanű s'aű compusű și s'aű tipăritű dóue Catechisme, adecă unulű mai completű și altulű mai micű. —

Catechismele acestea erau destinate pentru scóele românesce probabilű de religiune gr. catolice. Conținutulű lorű arată că sunt așa đicendű numai traduse de pre catechisme tocmite pentru cei de religiune rom. catolică. Căci de es. în §. I. „Credeulű“ nu e celű niceno-constantinopolitanű prescrisű în biserica dentă orientală, ci celű nicenű. — Modalitatea însemnării cu crucea amintită în §. II, este cea a bisericei apusene. Între poruncile bisericesce se numeră și postulű de „Sambêtă“ S. liturgia se numesce: misza; mirulű: krizma, eară unű pondű deosebitű se pune pre învățatura credinții despre „Purgatoriű“.

Caracteristică este și ortografia, folosită după firea limbei unguresce. Așa de es.: jezste, cse, sze, viacza, saű kredinceze, voinci, minci, paertz. — Litera *i* la începutulű cuvântulű se scrie saű cu *ae* saű cu *i*, asemenea și *a* nasalű cu *ae*, *e'* și *ea*. Pluralulű și genitivulű „*i*“ cu *y*, — *z* în locű de judecatorű, scrie xudéekaetor“, apoi axungse, — xidecse, „axutsarele, — lyêagsa, — pajne'a, — xirtvae, szluxbâe, — xalmics, bleaenzy (blândi) ș. a.

În cărțica nunită sunt întrebuintate și *accente ortografice*, ca: Ieászte, — alêaxerêa, — vâecsNIK, — acsêszta, — reszkumperare, rogăem ș. a.

Occurű și unele cuvinte deosebite, ca: *vêarnik* (adevêratű), — *marecia* (superbiă), pecatulű de *aku* (actualű), — *unszóarêa* (ungerea cea de pe urmă), — *szincsenia altaruluj* (s. cuminecătura), *szđentulu raend* (s. chirotonia) — *dae*

nyala (offertoriu), — *szvincsenia* (transubstanțiere). — Apoi „Rogăciunea Născătoare de Dumnezeu“, se numește „*Véasztea aenbukuratae aengserêdszkae*“.

Se poate că unul ori altul din catechismele amintite se află și în bibliotecile altor parohie, dar cumcă în biblioteca parohiei Zabraniului, catechismul supranumit a ajuns pre cale directă, adică de locu după tipărirea aceluia, conchidă de acolo, că fiindă acea parohia gr. cat., ca una dintre cele mai vechi, încâtă a esistat deja la 1742, — respective 1764 și s'a sistemisat la 1769—1770 dreptu prin munificența Mariei Teresiei; — preoții respectivi, catechismul din cestiune ori l'au folosită ca manuală de instrucțiune scolară, — ori ca proprietate privată l'au lăsată bibliotecii parohiale.

În urmă aflu încă a observa, că subscrisul încă la 1892 a atrasă atențiunea redacțiunei „*Unirei*“ la catechismul celă mică de mai susă, cu scopu de a întregi, respective a rectifica „*Catalogul generalu de cărți române*“ compusă de D. *Dimitrie Iarcu*, — în care se afirmă, că cartea primă românescă, tipărită în tipografia Universității din Buda ar fi „*Retorica*“ de Dr. I. Molnár. *I. Boros*.

DELA ACADEMIA ROMÂNĂ.

Sub auspiciile Academiei aă apărută:

Episcopulă Melchisedec. Discursă de recepțiune, rostită în ședința solemnă sub președința *M. S. Regelui* la 25 Martiu 1894, de *Ioană Kalinderă*, membru ală Academiei Române. Cu răspunsul dlu *Dimitrie A. Sturdza*, membru ală Academiei Române. București, 1894.

Distinsulă discursă de recepțiune dă mai întâiu portretulă și bibliografia eruditulă și zelosulă prelată, apoi descrie activitatea și meritele lui ca preotă și profesoră seminarială, ca scriitoră și ca omă politică, accentuândă cu deosebire activitatea lui pentru unirea principatelor române și pentru dobândirea autocefaliei bisericei române, și încheiă cu următoarele cuvinte:

„Până aci, Sire! Alteță Regală! Domniloră și stimați colegi, ne-amă silită se corespundemă sarcinei, care ni se împunea, de a re-

produce liniile principale ale unuia din spiritele eminente, cu cari ȋera se onorã și de a-ȋ plãti cuvenitul tributũ de recunoscințã. Amũ schițatu fõrte pe scurtũ figura preotului, profesorului, scriitorului, omului politicũ ; ne rãmãne sã infãțișãmũ și pe omulũ, dupã spiritulũ, inima, dupã sciințã, virtutea, operele caritãtei. La regretatulũ rãposatũ ele proveniaũ din fire, pe lângã calitãțile, cãreia darurile spiritului eraũ o plãcutã îmbogãțire, așã cã decã n'ar fi avutũ decãt calitãțile cari atragũ respectulũ și iubirea, acestea arũ fi ajunsũ, fãrã înaltele sale facultãți, ca sã-ȋ asigure loculũ, care se dã totdeauna ființelorũ devotate omenirei, cãci elũ era una din aceste și va supravetui totdeauna prin binele, ce l'a fãcutũ frașilorũ seĩ.

Pe lângã o fire distinsã, o cumpãtare și regulã adevãratũ monachalã în traiulũ seũ, și o iubire a muncẽi, fãrã care n'ar fi pututũ lãsa așã de numeroșe scrieri, mai aveã o binefacere nesecatã ; elevilorũ sãraci dedia din alũ seũ : banĩ, hainẽ, cãrți, și preste totũ unde a trecutũ, a lãsatũ urme de marea sa generositate, clãdindũ seũ restaurãndũ edificii consacrate cultului lui Dumnezeu seũ locuințele servitorilorũ seĩ.

În fine, dupa-ce a practicatũ o largã caritate fațã de semenii seĩ în totã viațã, a mai voitũ se lase o piõsã dovadã de iubire, sã-ȋ ajute și dincolo de mormentũ. Prin testamentulũ seũ — ale cãruĩ ideĩ și dispozițiunii nu le putem însã aproba tõte — din 4 Octobree 1889, lasã aprõpe totã modestã sa avere pentru scopuri de învãțãmentũ, cari ȋi vorũ supravetui și nu vorũ lãsa ca numele seũ se cadã vre-odatã în uitare. Astfelũ era acestũ episcopũ, a cãruĩ pierdere lasã printre noi regrete așã de lungi și o memoriã nestãrsã.

Sire ! Altețã Regalã !

Binevoitĩ în marea Võstrã afabilitate a primĩ respectuoșã expresiune a adãncei mele recunoscințe pentru bunãtatea, ce aȋ avutũ de a veni a asculta acestã cetire, onorãndũ cu Augusta Võstrã prezentã acestã Academiã, alũ cãreĩ protectorũ și președinte de onõre a primitũ Maiestatea Võstrã a fi.

Acestã e unũ semnũ prețiosũ de interesulũ, ce-lũ are Suvãranulũ nostru pentru templulũ sciinței, unde suntũ fericitũ de a-ȋ oferĩ urãrile ferbinți, ce le facũ, pentru ca Pronia sã-ȋ deã ȋile multe în fericire, precum și Prea Grațioșei nõstre Regine și Augustei familii Regale.

ȋmi mai rãmãne acum, Domnilorũ și Stimați Colegi, se Vecerũ cordialã D-Võstre simpatia, de care voiũ fi și mãndru și fericitũ, și acestã ȋi va deveni atunci cea mai frumõsã și mai pre-

țioasă din cei 28 de ani, ce i am consacrată serviciului Patriei și Regelui“.

După acestea urmăză câte-va documente relative la activitatea distinsului arhierieū, de care s'a ocupatū în discursulū seū, ear încheierea prețioasei broșurī o face valorosulū răspunsū alū dlui Dimitrie A. Sturdza, în care se dă căldurosă espresiune meritelorū Episcopului sērbătoritū, precum și meritelorū literare, patriotice și filantropice ale noului membru alū Academiei. —

Istoriile lui Erodotū. Traducere română din limba orginală însoțită de textulū elinescū și de note critice geografice, etnografice, filologice și gramaticale, cuprinđendū rezultatulū celorū mai recente cercetări și descoperiri privitoare la text și la subiectele tratate de acestū autorū, și ilustrate cu harte și desemnuri. De *Dimitrie Ioanū Ghica M. A. Graduat* în onoruri la facultatea de sciințe morale din universitatea de Cambridge.

Operă premiată de Academia româna. Vol. I., Berlin 1894. — *Fundațiunea Ioanū Otteteleșanū și Academia română*, de *Ioanū Kalinderū*, membru alū Academiei române. (Cu o vedere a castelului Măgurele). Bucuresci 1894.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCÓLA DE FETE DELA MĂGURELE.

Dela *Academia Română* se trimite următórea publicațiune :

Cu începerea viitoriului anū scolarū 1894—95, se va inaugura la Măgurele, lângă Bucuresci, scóla de fete fundată de Ioanū Otteteleșanu, înființată de Academia română, sub înaltulū Patronagiū alū M. S. Regelui, pentru fete sērace, cărora li se va da, conform dispozițiunei testamentare a rēposatului fundatorū, o creștere casnică și instrucțiunea cuvenită unei „*bune mame de familie, fără pretențiunī seū lucsu*“.

Cursulū va fi de 5 ani, în timpulū cărora elevele vorū avē tótă întreținerea în institutū.

Pentru primulū anū vorū fi primite cinci-spredece fete.

Sunt admise în institutū copile pe deplinū sănătóse, carī aū trecutū de 11 ani, dar n'aū împlinitū încă 14 ani, aū pregătirea, ce se dă în scólele primare din România și sunt născute din părinți români sēraci și bine reputați.

Părinții aspiranților ori reprezentanții legali ai acestora au să trimită — până la 15 Augustu 1894 — cererile, însoțite de actul de naștere, actul de paupertate și atestatul școlar despre cele patru clase primare, la *Academia română* (Calea Victoriei, Nr. 135), pentru comisiunea fundațiunei. Ioanŭ Otteteleșanu, care, esaminându actele și luându informațiunile, ce va crede de cuviință, va dispune, ca concurențele, ce îndeplinesc condițiunile mai sus precizate, să fiă supuse la unŭ esamenŭ de primire, prin care se va constata gradulŭ de pregătire în ceea ce privesce cetirea și scrierea, analiza etimologică și cea sintactică, cele patru operațiuni, geografia și istoria țărilor române.

Resultatele esamenului se vor supune, dimpreună cu toate actele, printr'unŭ raportŭ Augustului Protectorŭ alŭ Academiei române, Maiestăței Sale Regelui, căruia îi aparține a decide.

Esamenele se vor face în localulŭ Academiei la 15 Septembrie anulŭ curentŭ, ear cursurile vor începe la 1 Octobrie.

București, 24 Iuniŭ (6 Iuliŭ) 1894.

CASTELULŬ BLĂSTEMATŬ.

A fostŭ odată pe Târnăvi, mai este, nu mai este,
Unŭ vechiŭ castelŭ, de care spunŭ bătrâniŭ o poveste:
Că zidurile lui păreaŭ de veacuri nepetrunse,
Și 'n pivnițe cloceaŭ comori din moși strămoși ascunse.

Acolo 'n pompă reședea unŭ conte ca unŭ rege,
Și 'n orbă sumeția sa ridea de ori-ce lege;
Supuși seŭ cu miile îi polecesce turme,
Și sbirii seŭ îi mulgŭ și-î tundŭ, ba vieța se le curme.

Cuvântulŭ lui e greŭ, restitŭ, la reŭ ca și la bine,
Ca unui deŭ, ascoptă elŭ, ca toți se i se 'nchine;
„Și stelele pe cerŭ, hulia, și acele-s' ale mele,
Dor pe moșia mea lucescŭ, eu sum stăpânŭ pe ele!“

Odată 'n falniculă castelū se face o serbare,
 În glóte vin cei invitați, d'ací, din depártare,
 Și salele vuescū de jocū, de cântece, bețiă,
 Orí încătrău privescī, nu veđi fără d'albă veselíă.

Copiii casei, rei, sumeți, îți par' că n'aũ părinte,
 Sglobii s'alérgă prin grădiní ca cei lipsiți de minte,
 Și puscile 'și îndréptă 'n susū spre paseri cântărețe,
 Dar neputéndū lovi nimicū, se otérescū la fețe.

Atunci zărescū unū bietū iobagiū, lucrândū în curticică,
 Și duchulū reū, ce-í îmboldia, grăbesce se le dícă:
 „O țintă eată v'amă aflatū, se vedū cine lovesce!“
 Unū pocnetū, și sirmanulū omū în sânge prebușesce.

Ear băețandrii alergândū vestescū din sală 'n sală,
 Mesenilorū bravura lorū cu hohote și fală;
 Dar óspeți se îngrozescū, unū murmurū surdū vibréză,
 Serbarea se finesce mutū, și toți se depártéză.

Ear veduva cu cincī orfaní, cu mânilé 'nălțate,
 Țintesce ochii dreptū spre cerū și 'mplór' a lui dreptate;
 „O Dómne, tóte tu le veđi, la faptă dă rēsplată,
 Și casa vechiă 'n strâmbătăți se fiă blăstemată!“

Atunci o stea căđū din cerū, e' unū snopū lungū de lumină,
 Și-unū tunetū gróznicū clocoti prin nóptea cea serină;
 Și petrile castelului se sguduie și pică,
 Precum nesipulū sfârmiciosū de volburí se sdrumică.

Tempestele prin coperișū își facū locū cum le place,
 Și auritura pe păreți de picurí se desface;
 Ferestriile cadū din țitini, și ușile înalte
 Atárnă 'n aerū, una ađi, ca mâne celelalte.

Ce se tocmesce preste ți, se surpă preste nópte,
 Și tóte cadū, se mistuescū, gardū putredū fără própte;
 Darū nu mai este în nimicū, și munca nu sporesce,
 Și toți aĩ curții staū moroși, și omū nu mai glumesce.

Grădinile se părăsescū de suave cântărețe,
 Și straturile 'nțelenescū în búrueńi reslețe;
 Aleele remânū pustii cu a lorū umbrósă nópte,
 Și pomiū putređescū și cadū cu pómele necópte.

Fântâni și lacuri șecă, perû, și cască hîde funduri,
 Și se descheiă luntrile, și pescii morû pe prunduri;
 Și florile se vestejescû, se uscă fără vreme,
 Și-unû glasû s'aude noptile, glasû ca de omû, ce geme.

Ear domnulû crudû ca papura se uscă pe picióre,
 Și nu-lû jelesce nimenea, cândû blastemă și móre;
 Și fiiî cum simtû ósele betrânuluiî recite,
 Averile a le 'mpărți s'apucă pe cuțite.

Ruină este în curêndû castelulû ca o stâncă.
 Comorile din moși strămoși, străiniî le mănâncă;
 Ear fiiî reiî ajung cerșindû la slugile de-odată;
 Așa ne cântă cânteculû Cetatea blăstemată!

Z. Boiu.

DIN CRONICA LUNARĂ.

Necrológe. Archiducele *Wilhelm*, fiulû 4. alû archiducelui Carolû, învingătoriului delà Aspern, frate maiî tinêrû alû archiducelui *Albrecht*, mareșalû campestru, inspectorû generalû c. r. de artileriă etc., a muritû la 18/30 Iuliû c. la Baden, în urma unei nenorocite căderiî de pe calû, în etate de 67 aniî.

— La 2/14 Iuliû anulû cur. a rēposatû în Zlatna onorabilulû parochû gr. or. *George Damianû*, fostû administratorû protopopescû etc. în etate de 64 aniî, ai preoției 42. Rēposatulû a fostû unû preotû distinsû, fiû zelosû alû bisericeiî și națiuneiî și unû devotatû părinte de familiă, care a datû numeroșilorû seiî fiiî și fiice cea maiî îngrijită educațiune.

— La 6/18 Iuliû a. c. a rēposatû la Tereblecea (Bucovina) ven. archipresbiterû — stavroforû *Dimitrie Seleschi*, protopresbiterulû, Seretiuluiî, parochû în Tereblecea, decoratû cu crucea de aurû cu corónă etc., distinsû membru alû ven. clerû bucovineanû, și fericitû tată de familiă, în etate de 88 aniî.

— La 14/26 Iuliû a rēposatû în Făgărașû dlû *Georgiû Aiser*, proprietarû, neguțatoriû etc. și zelosû membru alû instituțiunilorû nôstre culturale; și totû în acea dî rēposă la Devecioriî mariî dlû *Iovu Imbuzeanû*, notarû cercualû, membru alû Asociațiuneiî transilvane etc., unû zelosû fiû alû bisericeiî și națiuneiî sale.

— *P. Teodorû Roșu*, profesorû gimnasialû emeritatû, asesorû consistorialû etc., a rēposatû la 14/26 Iuliû a. c. la Oradea-mare

în anul 53. al 27. al etății și 27. al preoției. Anunțul funebru e emis de preoția gr. cat. gremială din Oradea-mare.

— *Sabina Pasca*, fostă elevă în cl. III., la școala civilă de fete a Asociațiunii trans. din Sibiiu, a murit la 20 Iuliu (1 August) a. c. la casa părintească în Sălciva inf. în etate de 14 ani.

Locul mormântului lui Christos. O societate engleză a cumpărat locul din Ierusalim, unde a fost mormântul lui Christos, împreună cu grădina și cu muntele Golgota, cu 2000 funți sterlingi, adică 25,000 fl.

Busta poetului Vasile Alecsandri dela Băcău, locul lui natal, era să se desvelască cu mare pompă în Iuliu. Busta e lucrată foarte bine și are a fi așezată în grădina primăriei, fiind de față toate autoritățile din Băcău. precum și o delegațiune din partea Academiei române. Nefind însă gata toate preparativele, desvelirea ei s'a amănat pe timp nehotărît.

Congresul învățătorilor ungari din părțile nordice, ținut la 11 Iuliu n. și zilele următoare în Oravița, a hotărît a așterne ministrului un memorandum, în care se cere: trecerea învățământului întreg în mâinile statului, introducerea limbii maghiare ca limbă de propunere, în primii doi ani paralel cu cea maternă, iar dela anul III. exclusiv cea maghiară. Ce dragi de „învățători“ ai popoarelor!

Seminariul pedagogico-teologic archidieceșan „Andreianu“ gr. or. din Sibiiu, după programa X., ce publicăm la alt loc al acestei foi, a avut în anul școlar 1893/4, 8 profesori ordinari și 2 extraordinari, 70 elevi în secțiunea teologică și 84 în cea pedagogică, după detragerea celor decedați și repășiți cu totul 151 elevi. Mijlocele de învățământ prin donațiune și cumpărare au sporit cu mai mult de 100 piese. Prin mărte a perdit institutul în cursul anului școlar pre profesorul Dr. Ioan Crișianu și pre medicul Dr. Adalbert Balintu.

Internatul Reuniunii femeilor române din Brașov, după un interesant raport publicat în „Gaz. Trans.“, a fost cercetat în anul expirat de 32 eleve din Brașov și din toate părțile, chiar și din România. Esamele au reșit spre deplina mulțumire a părinților și a numerosului public asistent; ele s'au ținut în sala cea mare a gimnasiului și au constatat în partea primă din obiectele de învățământ, apoi din *menagiū*, care iar avea o parte teoretică și una practică. Căstă din urmă cu deosebire;

facerea de tăietei, fripturi, etc., prăjituri cari se oferiau publicului de față, apoi croitul de haine etc., cari toate le făceau fetițele cu cea mai mare dexteritate, a secerat vii aplause atât pentru eleve, cât și pentru directoarea d-șora *Elena* și învățătoarea *Mina Wagner* și pentru comitetul Reuniunii, în frunte cu presidenta dna *Agnes Dușoiu*. Cu examenul a fost împreunată și o frumoasă expoziție de lucru de mână. Un nou merit și-a câștigat On. Reuniune prin înființarea unui orfanat, în care au fost priimite 5 fetițe: una din Brașov și 4 din afară.

Nouă bancă românească. Mai mulți fruntași români din Brașov au luat hotărârea, a înființa acolo o bancă populară cu numele „Brașoveana“ deocamdată cu un capital de 25,000 fl., edându-se 500 acțiuni à 50 fl. —

Donațiune. Bancherul slovac Rovnianek a cumpărat în statul Arcansas (America) 40,000 acri pământ, pe care locu vrea să întemeieze o comună slovacă, care va avea să se ocupe cu economia. Intențiunea donatorului este, a oferi condițiilor sale asupra din Ungaria un loc, unde să se poată simți bine și liber ca slovac.

Personală. D-șora *Agatha Bărsescu*, angajată la teatrul Reimund din Viena, se crede de ajunsă restaurată din grelele sale suferințe, spre a pute să reziste la toamnă activitatea sa.

Poporațiunea pământului, după statisticul Ravenstein, a fost la 1890 de 1468 milioane suflete; maximul, ce l'ar pute nutri pământul, după acest statistic, este de 6000 milioane, iar cifra acesta o va ajunge omenimea la anul 2073.

Carmen Silva în franțozesce. O nouă operă a reginei Elisaveta, intitulată „Robia Peleşului“, a apărut la Paris în limba franceză.

Preparativele pentru Expoziția cooperativelor române în Bucuresci, care coincide și după timp cu adunarea generală a Asociațiunii, se apropie de sfârșit; dl D. Butenlescu a fost priimit de M. S. Regele și de A. S. Principele clironom, spre a reporta despre afacerile expoziției.

Anarchistul Caserio, asasinul președintelui republice franceze Carnot, la 4 August n. a fost judecat la morțe.

Anticități. Profesor Gr. Tocilescu, continuând săpăturile știute la *Dropeum-Traiani* lângă Adam-Clissi, a dat preste mai multe petri cu inscripții referitoare la *legiunea V. macedonică* și *I. italică*, precum și la municipiul acesta, apoi urmele unei basi-

lice (edificiū judecătorescū), ale unei biserici, unui apeductū etc. Așteptămū cu plăcere publicațiunile ulterioare asupra acestorū interesante descoperiri.

Despărțemētulū Sēlisce alū Asociațiunei, care aprópe patru ani a stagnatū, s'a reconstituitū la 19/22 Iuliū a. c. sub presiuliū dlui P. Cosma ca delegatū alū comitetulū centralū.

Imnulū lui Apollo, aflatū la desgropări în Delfi, póte celū mai vechiū monumentū musicalū anticū, câteva sute de ani înainte de Christosū, este deja transpusū în note moderne și tradusū în mai multe limbi europene. Pentru noi acela întru atâta are însemnătate deosebită, căci ne va da îndegetări, încâtū cântarea bisericeii ortodoxe stă în legătură cu cântarea poporului grecescū antechristianū.

Iubivēulū unei universități. Universitatea din Halle a sērbatū la 2, 3 și 4 Augustū n. cu mare solemnitate iubileulū seū de 200 ani; aceea a avutū în acestū restimpū unū mare numărū de profesori renumiți în lumea erudită, precum: juristulū *Thomasius*, carele a întrodusū pe catedră limba maternă germană în loculū celei latine, teologulū *Francke* fundatorulū pietismului, și filosofulū Cristianū *Wolff*, unulū din părinții filosofiei mai noue, prin carea s'a pusū basă sciințelorū reale; apoi *Gesenius*, *Nicemayer*, *Schleiermacher* și mulți alții. Unulū din ascultătorii cei d'antâiū ai acesteii universități a fostū și compatriotulū nostru Br. Samuilū *Bruckenthal*, precum preste totū universitatea din Halle cu direcțiunea sa raționalistă a fostū universitatea predilectă a compatrioților nostri sasi.

Scóla comunei Sichlea în România. Onorabila familiă *Grădișteanu*, bine cunoscută în tóte părțile româniei, a înființatū în comuna Sichlea, comună aparținătoare proprietății sale, o scólă carea atătū în cele esteriore câtū și în ale educațiunei și instrucțiunei e de modelū. În anulū acesta s'a ținutū esamenulū cu deosebită solemnitate, celebrândū mai antâiū servițiulū divinū în biserică, după aceea presiudiândū la esamenū P. S. Episcopū *Dionisiū II* alū *Buzeului*, asistândū Protoerii *Buzeului*, *Râmnicului* și unū publicū numerosū și distinsū. Premiile pentru elevi și eleve au fostū date partea cea mai mare de dna *Elena Grădișteanu* și fiulū seū *Ionelū*.

Despărțemintele Asociațiunei transilvane din mai multe părți sunt convocate pe timpulū înainte de adunarea generală dela 15/27

Augustă; precum se scie, cea dela Cohalmă a fostă oprită de organele administrative politice.

Date modeste statistice scolare. Scólele medii greco-orient. române din Braşovă, după programa XXX., amintită la titlulă „Bibliografia“, aă avută în cursulă anulă 1893/4 : a) la gimnasiă 12 profesori; b) la scóla comercială şi reală 11 profesori; c) profesori secundari aă fostă 3, apoi ună *catechetă* pentru scolarii gr. cat. si ună medică pentru tóte scólele. Numerulă scolariloră a fostă : a) la gimnasiă 290; scóla reală 139; c) la scóla comercială 84; apoi la scóla primară; b) la cea de băeţi 383, de fetiţe 249, la cea de repetiţiune 66, cu totulă 1220, faţă cu anulă espirată crescământă 57 scolari. După naţionalitate elevii scóleloră medii aă fostă : a) în gimn. român 288; b) la scóla reală : român 119, german 3, iudei 2; c) la scóla comercială 80 toţi români.

— La gimnasiulă din Năseud după raportulă XXXI., aă conlucrată 15 profesori; numerulă scolariloră a fostă de 248, după naţionalitate : român 241, maghiari 1, german 6. —

„*România tinăreă*“. În Cernăuţi capitala Bucovinei, s'a înfiinţată o societate culturală „România tinăreă“. Scopulă societăţii este cultivarea reciprocă a membriloră sei în limba română. Realisarea scopulă o urmărescă membrii societăţii : a) obligându-se sub cuvântă de onóre a vorbi între ei şi cu oră-care română numai românescă; b) procurându-şi cărţi şi reviste literare şi ştiinţifice românesce; c) scriindă românesce; d) întrunindu-se adese-oră la conveniri sociale, musicale etc. şi e) înfiinţandă ună cabinetă de lectură cu o bibliotecă propriă.

Bancă nouă. În comuna centrală Brană, comitatulă Făgăraşului, s'a înfiinţată ună nouă institută de bani românescă. Noulă institută se chiamă „Parsimonia“.

Sabia lui Iancu. Din Galaţi se scie, că cu ocaşiunea distribuirei premiiloră la scólele din acelu oraşă, dnulă V. A. Urechă a oferită bibliotecă şi museulă liceulă din localitate preste 1000 de volume şi stampe preţioşe, precum şi ună obiectă de o valóre necontestată, sabia marelui luptătoră naţională Avram Iancu. Acéstă sabiă a fostă trimisă de familiă cu documentă în regulă dlui V. A. Urechă. Afară de acéstă d-sa a mai oferită museulă liceulă şi bustulă lui I. C. Brătianu.

Fundaţiune familiară. Parochulă din Stănescă-Siretulă (Bucovina) Ioană Gribovič, împreună cu soţia sa *Eufrosina*, aă predată presidiulă societăţii „Scóla română“ 1000 coróne, din cari

cu 1 Septembrie a. c. se va activa pentru unŭ elevŭ românŭ dela gimnasiulŭ din Suceva unŭ stipendiŭ intru pomenirea reposatului lorŭ fiŭ Teofilŭ.

Promoțiune. La 12 Iuliŭ n. a. c. a fostŭ promovatŭ dlŭ Minodorŭ *Bendeveschi* la gradulŭ de Dr. juris, ear la 14 Iuliŭ dlŭ Teofilŭ *Lupu* în Viena la celŭ de Dr. în medicină.

Esamenulŭ de maturitate la gimnasiulŭ c. r. din Cernăuți l'au făcutŭ din 35 scolarŭ 29.

Scóla reală gr. or. din Cernăuți. Cu durere înregistrămŭ, după „Gaz. Bucovinei“, că între cei 28 elevi, cari s'au prezentatŭ la esamenulŭ de maturitate alŭ scólei de mai susŭ, a fostŭ unŭ singurŭ românŭ, și nici acela bucovineanŭ, ci din Buhușŭ în România, cu numele Cantemirŭ. Se póte óre așa ceva? —

— Gimnasiulŭ sup. ort. or. din Suceava a avutŭ la finele anului 1893/4 525 scolarŭ.

Descoperire însemnată. Dnulŭ prof. universitarŭ din Iași A. D. *Xenopolŭ* a descoperitŭ în arhivele consulatului rusescŭ de acolo *primulŭ proiectŭ de constituție din țerile române delu 1822*, care apoi cu autorisare dela guvernulŭ rusescŭ l'a decopiatŭ în-suși și în curêndŭ lŭ va și publica.

Protopresbiterŭ alŭ tractului Chișineului a fostŭ alesŭ la 7/19 Iuliŭ a. c. cu mare majoritate Dr. Ioanŭ *Trailescu*, profesorŭ la seminariulŭ diecesanŭ din Aradŭ.

Conferință episcopescă. Pe 17 și 18 Augustŭ n. sunt convo-cați episcopii romano-catolicŭ la o conferință, unde se va stabili modalitatea, cum sê se adreseze episcopatulŭ în cestiunea dreptului matrimonialŭ câtră împêratulŭ.

Orașŭ vechiŭ, după semne de origine dacă, s'au descoperitŭ la Roșiorii din Vede în Româniă, în aduncime de preste 2 metri. Acela se pare a fi în legătură cu altă cetate de pe Dealulŭ Vedei în drumulŭ Turnului. Desgropările inițiate vorŭ face lumină.

BIBLIOGRAFIA.

- X. Programă a Institutului pedagogico-teologicŭ alŭ archidiecesei ortodoxe române din Transilvania în Sibiiŭ pe anulŭ scolaricŭ 1893/4 publicată de Ioanŭ Hannia, directorŭ și profesorŭ. *Cuprinsulŭ*: Afectele în vieța individului și a popórelorŭ, de profes. Dr. *Petru Spană*. — Sciri scolare și cronica institutului. Sibiiŭ, tipariulŭ tipografiei archidieceesane.

XXX. Programă a gimnașiului mare publică română de religiunea ort. răsăritenă din Brașov și a celorlalte scôle secundare și primare împreunate cu gimnasiul pe anul școlastic 1893/4. Publicată de direcțiunea scóloră medii. Brașov, tipografia A. Murășianu.

Raportulă ală XXXI, despre gimnasiulă superioră fundatiunală din Năședă pentru anul școlastic 1893/4.

Dlă D. *Voniga* din Giula, cunoscutulă nostru poetă, pregătesce edarea unei scrieri „Despre mișcările seă adunările de protestare din 1893 ale Româniloră din **Ardelă** și Ungaria contra proiecteloră religiozare ale guvernulă ungurescă“, cu fotografiile conducătoriloră aceloră adunări. Scrierea va cuprinde 300—400 pag. 8°.

Dlă *Tudoră* cavaleră de *Flondora*, cunoscutulă nostru compositoră, va publica în curândă mai multe din plăcutele sale compozițiunilă musicale.

Hașdeă în unguresce. D. A. *Roman* a tradusă în unguresce studiulă Dluilă *Hașdeă* „Strată și substrată“, cetitulă în sesiunea generală a Academiei române dela 1892, și acela s'a publicată acum în „Budapesti Szemle“ cu notițe de prof. Dr. *Marszali*.

Nr. 129—1894.

CONCURSŪ.

Pentru anulă școlară 1894/5 sunt a se ocupa 10 stipendiiă à 50 fl., menite pentru eleve de părinți mai lipsiți de mijloce și adăpostite în internatulă scólei civile de fete a Asociațiunei transilvane, carilă stipendiiă s'au creată din suma de 500 fl., votată Asociațiunei cu acestă scopă de adunarea generală din anulă 1894 a institutului de credită și economii „*Albina*“ din Sibii.

Pentru conferirea acestoră stipendiiă se escrie concursă, cu termină până la 25 *Augustă 1894. n.*

Cererile aă a se înainta comitetului „Asociațiunei transilvane pentru literatură română și cultura poporului română“ instruite cu următorele documente:

1. Carte de botez în originală seă în copie legalisată.
2. Testimoniă școlastică de pe semestrulă II. ală anululă școlară 1893/4.

3. Atestatū despre condițiunea și starea materială a părintilor.

Sibiiū, din ședința comitetului Asociațiunei trnsilvane, ținută la 3 Maiū 1894.

I. Hannia m. p.,
membru comit.

Dr. V. Bologa m. p.,
secret. II.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 238/1894.

Procesū verbalū

luatū în ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, ținută în 5 Iuniū n. 1894.

Președinte: I. M. Moldovan, președinte. Membrii prezenți: Ioanū Hannia, Ioanū V. Russu, Ioanū I. St. Șiuluțiū, Ioanū Papiū, Zacharia Boiu, Parteniū Cosma, Ioanū Crețu și Nicolae Toganū, bibliotecariū.

Secretariū: Dr. V. Bologa.

Nr. 100/188. Stipendistulū George Văsiū, absolventū de gimnasiū în Sibiiū, cu dto 20 Iuniū 1894, legitiméză sporiulū seū în studii și mulțemesce pentru stipendiulū de 60 fl. la anū, ce i s'a acordatū dela Asociațiune din fundațiunea „Marinovicī“ în 7 Novembre 1891.

— Spre scire. Stipendiulū se declară vacantū și se escrie concursū pentru conferirea lui studentilorū gimnasiali.

Nr. 101/200. Dlū Dr. Nicolaū Maier, protopresbiter în Seliște și directorū provisorū alū despărțēmētului Seliștei, cu dto 8 Iuniū 1894. răspunde la hârtia acestui comitetū Nr. 502/1893 și ursoriulū dto 6 Iuniū 1894, în afacerea constituirei acelu despărțēmētū, că a consultatū inteligența română din Seliște și jurū, și părerea ei este, că între împregiurările actuale acelu despărțēmētū nu se pōte constitui, ci deocamdată se se încorporeze la despărțēmētulū Sibiiului, până când va veni însași inteligența se cēră înființarea unui despărțēmētū acolo.

Cu acestū prilejū restituie lista rectificată a membrilorū Asociațiunei, ce s'a trimisū de aici spre acelu scopū sub Nr. 528/1893.

— Raportulū servește spre sciință, se esmite insē din sinulū comitetului centralū dlū P. Cosma, directorū de bancă, se cerce ca delegatū al comitetului constituirea acelu despărțēmētū.

Nr. 102/213. „Iulia“, cassă de economii în Alba-Iulia, cu dto 25 Iuniu 1894, trimite 10 fl. pentru fondul „George Barițiu“, restituind listele de subscriere Nrii 585 - 589.

— Spre scire cu mulțemită; banii s'au transpusă la cassă, ear listele de contribuire la redacțiune pentru publicare.

Nr. 103/217. Tipografia archidieceșană din Sibiiu, cu dto 28 Iuniu 1894. arată că a înaintat până la cōla a 27-a cu culegerea opului „Date istorice despre familiile nobile române“ de dlū cav. de Pușcariu și transpune 25 cōle tipărite pe lângă rugarea: să i se asemneze la cassa Asociațiunei, conformū contulū presentatū, 350 fl.

— A conto tipăririi opului „Date istorice despre familiile nobile române“ se asemneză la cassa Asociațiunei 350 fl. ca anticipațiune pentru tipografia archidieceșană din Sibiiu.

Nr. 104/219. Direcțiunea scōlei civile de fete a Asociațiunei, cu dto 28 Iuniu 1894. Nr. 100. transpune 50 esemplare din programa scōlei publicată pro 1893/4.

— Spre scire, cu observarea, că s'a espedatū câte unū esemplarū la direcțiunea fiă-căruī despărțemētū alū Asociațiunei.

Nr. 105/220. Dlū Dr. Harionū Pușcariu, ca delegatū alū comitetulū pentru scōla civilă de fete și totodată însărcinatū a presida esamenele dela finea acestui anū scolarū, cu dto 29 Iuniu 1894. raporteză: că esamenele s'au ținutū conformū programei aprobate de acestū comitetū în 25 - 28 Iuniu a c. sub conducerea Domniei Sale. și că rezultatulū esamenlorū e fostū și de astădată deplin mulțamitoriū, dovadă eclatantă, că scōla civilă de fete a Asociațiunei se află la nivelulū unei scōle bune de felulū seū și în progresivă desvoltare, din care motivū la încheerea solemnă a anulū n'a lipsitū a da în numele comitetulū espresiune satisfacțiunei și mulțamirei față de cei ce contribue la înflorirea scōlei.

În legătură propune, cu privire la studiulū limbei materne, să se întroducă pe viitoriū unū manualū de gramatica limbei române pe lângă bucățile de lectură menite pentru învțămētū, ca să se percurgă și formele gramaticale într'unū modū mai sistematicū, atātū în ce privesce părțile vorbirei, cât și sintacsa.

— Raportulū serveșce spre plăcută scire și se transpune corpulū didacticū dela scōla civilă de fete, ca să-și deee parerea în privința întroducerii unū manualū de gramatica limbei române.

Nr. 106/221. Judecătoria reg. din Sebeşul săsesc, cu dto 30 Mai, pres. 20 Iunie a. c. Nr. 1315, invită Asociaţiunea, a se presenta la lucrările autentificării cărţilor funduare în urma comasării sevêrşite în hotarul celui opid, cari lucrări se vor începe în 16 Iulie a. c. în Sebeşul săsesc.

— Se autorisează direcţiunea despărţământului Asociaţiunei din Sebeşul săsesc, să represinte şi să îngrijască de interesele Asociaţiunei la lucrările pentru autentificarea cărţilor funduare din acela opid.

Nr. 107/225. Direcţiunea scôlei civile de fete a Asociaţiunei, cu dto 2 Iulie 1894, Nr. 103, transpune spre revisuire şi aprobare protocolul conferenţei corpului didactic, ţinută din incidentul încheerii anului scolar la 29 Iunie 1894.

Din cuprinsul protocolului se constată următoarele :

a) D-şora Matilda Mangesius, profesora la scola evanghelică superioară de fete în Sibiu, care a funcţionat ca profesora de gimnastică la institutul nostru din 1887/8—1893/4, şi-a dat demisiunea din postul său cu începutul anului scolar viitoriu, fiindcă se căsătoreşte, — ceea-ce conferenţa a luat spre scire cu recunoştinţă pentru zelul, cu care a muncit, şi rogă comitetul să iee la timp dispoziţiile necesare pentru înlocuirea acestei puteri didactice ;

b) se presentă spre aprobare Regulamentul pentru cursul complementar, ce s'a modificat de conferenţă după trebuinţele actuale ale institutului ;

c) clasificăţiunile elevelor dela finea anului scolar curent, s'a statorit în 24 Iunie a. c. şi se înainteză într'unu exemplar aici ;

d) esamenele publice dela finea anului s'a ţinut conform programei publicate din 25—28 Iunie a. c. sub conducerea Dlu delegat Dr. Ilario Puşcariu, asistându şi dl inspector scolar Emil de Trauschenfels şi un public distins şi numeros ; ear în 28 Iunie s'a ţinut încheerea solemnă a anului scolar cu alocaţiuni acomodate sêrbării din partea dlui delegat şi a directorului ;

e) conferenţa revine la conclusul său din 2 Iunie 1893, prin care a stăruit să se institue în sensul statutului de organizare şi a hârtiei acestui comitet din 15 Octobrie 1892. Nr. 301. o nouă putere didactică, a cărei trebuinţă e neapărată în special pentru

studiul limbii germane, și rîgă comitetul să iee de timpuriu dispozițiile necesare spre acel scop;

f) se comunică declarațiunea dlui Dr. V. Saftu, profesorul seminarială, care a substituit în acestă ană scolară noua putere didactică, a cărei instituire s'a cerut, că e gata a primii și pentru anul viitoră această funcțiune, ceea ce conferința a luat cu plăcere la cunoștință, supunendu-o aprețiarei definitive onoratului comitetă; deasemenea declarațiunea dlui George Dima, profesorul seminarială, că e gata a-și pune și pentru anul viitoră puterile în serviciul institutului nostru.

— Protocolul conferinței corpului didactic delă scôla civilă de fete a Asociațiunei, ținută la încheerea anului scolară în 29 luniă 1894. se ia la cunoștință pe lângă următoarele :

a) d-șorei Matilda Mangesius se exprimă mulțemită pentru bunele servicii, ce a adusă institutului nostru ca profesoră de gimnastică delă începutul anului 1887/8 până la finea anului scolară 1893/4, și i se votază ună presentă în valôre de 50 fl. din incidentul căsătoriei sale; ear pentru prevederea gimnasticeii cu începutul anului scolară viitoră, la propunerea dlui Partenie Cosma, se institue în mod provisoră d-șora Adela Diaconovich din Reșița (Banat), absolventă a preparandiei de stat din Budapesta, cu esamenă de cualificațiune pentru scôlele elementare și cu esamenă specială de cualificațiune pentru gimnastică, pe lângă remunerațiune anuală de 100 fl. cu întrêga provisiune în internatul scôlei;

b) Regulamentul pentru cursul complementară se aprôbă în tectsulă alăturată la protocolă și se restituie direcțiunei scolare pentru a se tipări și pune în practică cu începutul anului scolară viitoră;

c) punctele 3 și 4 referitôre la clasificatiunile eleveloră, la esamenele publice și la încheerea solemnă a anului scolară, servescă spre sciință;

d) cu privire la cererea conferinței pentru instituirea unei puteri noue didactice, în urma declarațiilor date de puterile didactice aplicate la scôlă pro 1893/4, se concludă: pentru prevederea limbii germane în specială în cursurile ordinare și complementară, se institue și pe anul scolară 1894/5 dlă Dr. Vasile Saftu, profesorul seminarială, pe lângă remunerațiune anuală de 400 fl., de asemenea dlă George Dima, profesorul seminarială, pentru prevederea musiceii vocale în cursurile ordinare, pe lângă remunerațiune anuală de 200 fl.; despre ce se încunoscințază pentru orientare.

Nr. 108/227. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunei cu datulü 4 Iuliü a. c. Nr. 105, transpune declarațiunea domnişórei Maria Romanü, instituită pro 1893/4 pentru provederea lucrului de mână în cursulü complementarü, că opteză la acéstă funcțiune și pentru anulü viitorü scolarü, cere însă sê i se urce remunerațiunea dela 200 fl. la 300 fl.

— Cererea se ține în suspensü până la începutulü anulü scolarü viitorü, când se va decide, decă se susține cursulü complementarü și pentru anulü scolarü 1894/5, ceea ce va atârna dela numărulü elevelorü, cari se vorü insinua pentru acestü cursü supletoriü.

Nr. 109/228. Direcțiunea despărțemêntului Asociațiunei din Cohalm, cu datulü 1 Iuliü 1894. Nr. 2, transpune spre aprobare protocolulü acelü comitetü dto 1 Iuliü c. referitoriü la adunarea generală din acelü despărțemêntü, pentru care s'a statoritü ziua de 3/15 Iuliü 1893 în comuna Cața.

— Spre scire cu aprobare.

Nr. 110/230. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunei cu datulü 4 Iuliü 1894. Nr. 106. transpune spre revisuire și aprobare rațiociniulü scólei civile și a internatului pro 1893/4, dimpreună cu proiectulü de bugetü pro 1894/5.

— Se predă comisiunei constătătoare din dñii I. St. Șiuluțiü, P. Cosma și I. Crețu, esmisă pentru esaminarea rațiociniilorü Asociațiunei pro 1893.

Nr. 111/232. Cassariulü Asociațiunei Leontinü Simonescu cu datulü 1 Iuliü a. c. raporteză despre starea cassei Asociațiunei cu finea pătrariului II. alü anulü 1894, și arată, că chiria pentru alü treilea cuartirü din etagiulü I alü edificiului Asociațiunei este în restanță pe $\frac{5}{4}$ de anü în sumă de 125 fl. 02 cr.

— Spre scire, îndrumându-se cassariulü Asociațiunei se încasseze chiria restanță de 125 fl. 02 cr.

Nr. 112/233. Cassariulü Asociațiunei presentă conspectulü membrilorü Asociațiunei, cari au solvitü tacsele în pătrariulü alü II-lea alü anulü 1894, în suma totală de 36 fl.

— Spre scire, conspectulü se transpune la redacțiune spre publicare.

Nr. 113/234. Tipografia archidiecesană din Sibiiü presentă contulü seü dto 23 Iuniü 1894, despre 192 fl. 90 cr. pentru tipăritulü, broșurarea și espedarea foii Asociațiunei pe pătrariulü II. din anulü 1894.

— Se transpune la cassa Asociațiunei spre achitare.

Nr. 114/235. Cassariul Asociațiunii, cu datul 1 Iuliu 1894, aduce la cunoștința comitetului, că dna Ana Moga n. Bologa din Sibiu, a oferit 450 fl. chirie anuală pentru cartirul vacant din edificiul Asociațiunii cu începere dela 1 Octobrie a. c.

— Se primesce ofertul de 450 fl. și se autorisază cassariul să încheie contractul de chirie.

Nr. 115/236. Dnul president al Asociațiunii I. M. Moldovanu, cu datul 3 Iuliu 1894, transpune raportul dlui Dr. A. Isacu, avocat în Cluj, dto 25 Iuniu 1894, în cauza lăsamentului I. Olteanu.

— Spre scire.

Nr. 116/237. Cu privire la adunarea generală a Asociațiunii din anul curent, la propunerea secretariului II, se decide:

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, couform Ț. 14 și 21 din Statutele Asociațiunii, se convocă în opidul Sebeșul săsescu, pe Țilele 26 și 27 Augustu 1894. stil. noū, pe lângă următoarea

Programă:

Duminecă în 26 Augustu:

I. Ședința I-a cu următoarea ordine de Ți:

1. Deschiderea ședinței prin presiul la 10 ore a. m. în localul, ce se va designa spre acestu scop;
2. Raportul general despre activitatea comitetului în decursul anului 1893, dimpreună cu conclusele aceluia;
3. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raportului general, și a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea rațiociniului pro 1893 și a proiectului de bugetu pro 1895;
4. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru încassarea tacselorū dela membrii vechi și dela cei cari se voru înscrie de noū;
5. Insinuarea propunerilor și a eventualelor interpelări;
6. Raportul comisiunei pentru înscrierea membrilor;
7. Cetirea eventualelor disertațiunii insinuate la timp;

Luni, în 27 August.

II. Ședința a II-a cu următoarea ordine de Ți:

1. Deschiderea ședinței la 10 ore a. m.
2. Verificarea procesului verbalu din ședința I.
3. Raportul comisiunilor esmise în ședința I.

4. Alegerea secretarului al II-lea, pentru restul periodului 1894—1895.

5. Cetirea eventualelor disertațiuni.

6. Defigerea locului pentru procsima adunare generală a Asociațiunei.

7. Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbală din ședința a II-a.

8. Încheierea ședințeloră adunărei generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni aă se fiă prezentate presidiului Asociațiunei în scrisă cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Nr. 117/222. Dlă Partenie Cosma, directoră de bancă în Sibiiă, cu datulă 28 Iuniă 1894, predă acestui comitetă 741 fl. destinați pentru scopuri de binefacere, anume spre a se împărți din acestă sumă cărți didactice la școlariă români seraci din școlele poporale române din Transilvania.

— Spre scire, având a se transpune acestă sumă în părți egale Venerabilului consistoriă archidiecesan din Sibiiă și Blajă, spre a se distribuă în scopulă indicată și a ne împărtăși la timpulă seă cele efeptuite.

Nr. 118/. Pentru verificarea procesului verbal.

— se designază membrii: I. V. Russu, I. St. Șuluțiă și N. Togană, bibliotecariă.

Ședința se încheiă.

D. u. s.

Ioană M. Moldovană m. p.,
președinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secretariă II.

S'a verificată. Sibiiă în 8 Iuliă, 1894 n.

I. St. Șuluțiă m. p.

I. V. Russu m. p.

N. Togană m. p.

Nr. 298—1894.

Procesă verbală

luată în ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului română, ținută în 9 Augustă 1894.

Președinte: Dr. Harionă Pușcariă, vice-președinte.

Membrii: I. V. Russu, I. Papiă, Iosif St. Șuluțiă, Partenie

Cosma, I. Crețu, Leontină Simonescu, Ioan Popă de Galați, și Nicolaș Togană, bibliotecar.

Secretari: Dr. V. Bologa.

Nr. 119/264. Comisia esmisă în persoanele dloru I. St. Șulțiu, P. Cosma și I. Crețiu, prin hârtia Nr. 61 și 62 a. c. pentru examinarea rațiociniului Asociațiunii pro 1893, reaclude cu datul 25 Iuliu a. c. rațiociniul pro 1893, rațiociniul despre ajutorele primite dela societatea „Transilvania“ pentru învățacei meseriași, bugetul Asociațiunii pro 1893 și al scôlei civile de fete pro 1894/5 și propune:

a) a provede rațiociniile cu clausula de aprobare, deorece acelea s'aŭ aflat în deplină consonanță cu realitatea și purtate în totă regula;

b) rațiociniile despre distribuirea ajutorelor învățaceilor meseriași, a le trimite societății „Transilvania“ în Bucuresci;

c) bugetul dimpreună cu rațiociniile se se alătore la raportul general al comitetului pentru adunarea generală a Asociațiunii din acest an.

— Se primesce.

Nr. 120/277. Comisia esmisă în persoanele dloru I. St. Șulțiu, P. Cosma și L. Simonescu prin hârtia din 14 Iuniu a. c. Nr. 180, subșterne cu datul 3 Augustu a. c. proiectul de spese statoritu în suma generală de 575 fl. 12 cr. în înțelegere cu întreprindătorii apeductului, cari voru introduce apa în localitățile Asociațiunii și a scôlei civile de fete, și observă că prețurile sunt reduse cu 10% sub suma prețului de unitate, propune deci a se încuviința acastă întreprindere, ear întreprindătorul se fie avisat, ca fără amânare se se apuce de lucru, încât în decursul acestei luni se fie terminat.

— Se primesce.

Nr. 121/261. Dlă N. Togană, bibliotecarul Asociațiunii, presentă raportul despre starea bibliotecii Asociațiunii cu finea anului 1893, și împărtășesce, că noul catalog al bibliotecii compus de dsa la însărcinarea primită este gata și se pôte retipări.

— Raportul despre starea bibliotecii cu finea anului 1893 servesce spre sciință, și se decide a se adauge la raportul comitetului cătră adunarea generală din anul curent, ear retipărirea catalogului bibliotecii se încredințeză dlui bibliotecariu N. Togană, având a se acoperi spesele din pașalul cancelarii.

Nr. 122/297. Secretariul II. presentă, pentru adunarea generală din anul curent, raportul general despre activitatea comitetului Asociațiunii pe anul de gestiune 1893.

— Se primesce, și se dispune tipărirea lui.

Nr. 123. Pentru verificarea procesului verbală

— se designază membrii: Ioan Papiu, I. Pop de Galați și I. Crețu.

Ședința se încheie.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Dr. V. Bologa m. p.
secret. II.

S'a verificat. Sibii, 14 August 1894 n.

Ioan Papu m. p.

Ioan Popu m. p.

Ioan Crețu m. p.

Nr. 303—1894.

Proces verbală.

luat în ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibii la 11 August 1894 n.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte.

Membrii prezenți: I. V. Russu, I. Papiu, I. St. Șuluțiu P. Cosma, I. Pop de Galați, I. Crețu și N. Toganu, bibliotecari.

Secretariu: Dr. V. Bologa.

Nr. 124/239. Direcțiunea despărțământului IV. din Sibii, cu datul 8 Iuliu 1894. substerne protocolul comitetului acelu despărțământ din ședința sa dela 4 Iuliu 1894, convocată prin delegatul acestui comitet, membrul P. Cosma, în scopul alegerii unui director substitut, din cauza grelei îmbolnăvirii a directorului acelu despărțământ dl Nicanor Frateșiu, protosincel și asesor consistorial.

Din cuprinsul protocolului se constată următoarele:

1. s'a luat la cunoștință esmiterea delegatului din sinul comitetului central prin scripta din 14 Iuniu a. c. No. 158, pentru alegerea unui director substitut;

2. s'a ales cu unanimitate de director substitut al acelu despărțământ, până la procsima sa adunare generală, dl P. Cosma, director de bancă în Sibii;

3. s'a decis să se țină adunarea gen. a despărțământului în Ocna Sibiului în luna Septembrie a. c., cu abatere dela terminulă prescrișă în § 10 din Regulamentul, deoarece acelă termină coincide cu secerișulă, când cei mai mulți membri ai Asociațiunii nu potă lua parte la adunarea generală, și cară eventuală ar lua parte, nu se află încă în poziție de a contribui la mijlăcele. menite pentru ajungerea scopurilor Asociațiunii, în acea măsură, în care după terminarea secerișului ar dori și ar puté contribui;

4. s'au esmisă 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii din acestă ană în persănele d-loră G. Dima profesoră seminarială și Dr. N. Vecerdea avocat.

— Protocolulă cu conclusele sale servece spre sciință cu aprobare.

Nr. 125/243. Dl Eliseiu Mezei, absolvent al seminariului teologic din Sibiu și stipendistă al Asociațiunii, cu datulă 1 Iuliă a. c. înainteză absolutoriulă seu teologică, drept legitimare pe anul din urmă ală studiulă seu, și mulțemesce pentru ajutoriulă primită.

— Legitimarea servece spre scire.

Nr. 126/244. Dlă. N. Garoiă, adv. în Zernesci și dir. despărțământulă Asociațiunii de acolo, cu datulă 11 Iuliă a. c. Nr. 32, la provocarea acestui comitetă din 14 Iuniă c. Nr. 183, raporteză următorele:

1. adunarea generală a acelui despărțământă din 1893 a decis să se țină procsima adunare a despărțământulă în comuna Vlădeni a treia și de Rusaliă din 1894, dar la cererea motivată a comunei numite s'a amănată mai spre tōmnă;

2. la adunarea generală a Asociațiunii din anulă curentă va participa ca delegat al despărțământulă dlă N. Garoiă cu alți membri de acolo;

3. tacsele incassate dela 22 membrii ordinari pro 1893 s'au transpusă deja la cassa centrală; nu s'au incassat încă tacsele pro 1892 și 1893 dela 2 membrii și dela unulă pro 1893; tacsele pro 1894 nu s'au incassat încă, deoarece membrii obicinuescă a le solvi cu prilejul adunării generale cercuale;

4. lista membrilor din acelă despărțământă s'a înaintată în 5 Ianuariă a. c. sub No. 28 și de atunci nu s'a alterată numărulă membriloră.

— Spre scire.

Nr. 127/246. Dlă Vasiliă Hossu, protopopă în M. Oșorheiă și directorulă despărțământulă de acolo, cu datulă 10 Iuliă a. c. Nr. 41 raporteză despre modificările petrecute în lista membrilor din

acelui despărțământ, și că adunarea generală a despărțământului este convocată pe 20 Iuliu a. c.

— Spre scire.

Nr. 128/247. Direcțiunea despărțământului Asociațiunii din Cohalm, cu datul 15 Iuliu a. c. Nr. 4, arată, că nu s'a putut ține adunarea generală aceluï despărțământ convocată pe 3/15 Iuliu a. c. în comuna Cața, deoarece n'a obținut delat oficiul pretorialu concesiunea cerută, va lua însă dispoziții să se pótă ține mai târziu.

— Spre scire.

Nr. 129/249. Compactorul de cărți dlă Franz Neuzil presentă contul dto 14 Iuliu 1894 despre 3 fl. 90 cr., pentru compactarea foi Asociațiunii pe anii 1891, 1892, 1893, în câte 2 esemplare.

— Se transpune oficiul de cassă al Asociațiunii spre achitare.

Nr. 130/251. Dlă Dr. Ioană Popă, vicariu în Năsăud și directorul despărțământului Asociațiunii de acolo, la provocarea acestu comitetu din 14 Iuniu a. c. Nr. 183, subșterne cu datul 18 Iuliu a. c. Nr. 5, lista rectificată a membrilor Asociațiunii din aceluï despărțământ și comunică totodată, că adunarea generală a despărțământului este convocată pe 29 Iuliu a. c. în Sângeorgiu.

— Spre scire.

Nr. 131/252. Dlă Simeon Munteanu, notariu în Blaj, cu datul 20 Iuliu a. c. cere, să se voteze ună ajutoriu resp. să se propună la procsima adunare generală crearea unu stipendiū pentru eleve ce doresc a se cualifica pentru cariera învățătorească, și în casu de crearea unu stipendiū cu acéstă menire, să se voteze fiicei sale Elena pentru pedagogiul din Cluj oră Budapesta.

— Neavând Asociațiunea fond cu asemenea menire, cererea nu se pôte încuviința.

Nr. 132/256. Direcțiunea seminariului teologic-pedagogic gr. or. română din Sibiu, transpune un esemplar din programa aceluï institut publicată pro 1893/4.

Spre scire cu mulțemită, pe lângă observarea, că s'a transpus la biblioteca Asociațiunei.

Nr. 133/257. Direcțiunea despărțământului Asociațiunii din Cluj, la provocarea acestu comitetu Nr. 183/1894, așterne cu datul 24 Iuliu a. c. Nr. 12, lista rectificată a membrilor Asociațiunii din aceluï despărțământ, și notifică totodată, că adunarea generală a despărțământului este ficsată pe 9 August a. c. n.

— Spre scire.

Nr. 134/259. Universitatea săsască din Sibiul trimite un esemplar din „Verhandlungs-Protocollen der General-Versammlung der sächsischen Universität etc. vom 18 bis 22 December 1893.“

— Spre scire cu mulțămită, pelângă observarea, că s'a transpus la bibliotecă Asociațiunei.

Nr. 135/260. Administrațiunea diarului politic „Dreptatea“ din Timișoara, traspune contul dto 25 Iulie a. c. despre 37 cr. pentru un inserat publicat gratuit, cerendă numai tacsă de timbru și portul postal.

— Spre scire cu mulțămită, ér contul se transpune oficiului de cassă al Asociațiunei, spre achitare.

Nr. 136/262. Dlă Demetriu Moldovanu, protopresbiteru în Sighișoara și directorul despărțemintului Asociațiunei de acolo, la convocarea acestui comitetu Nr. 183/1894, subșterne protocoalele comitetului acelu despărțemintu din ședințele de la 10 Maiu și 10 Iuliu 1894. n.

Din cuprinsul protocoalelor se constată următoarele:

1. s'a decis să se țină prima adunare generală a despărțemintului aceluia la 8/20 Septembrie a. c. în Șighișoara, cu abatere dela § 10 din regulamentu, deórece timpul normat în regulamentu spre acelu scopu, este cel mai nefavorabilu, fiindu poporul nostru pe-atunci fórt ocupat cu lucrurile de câmpu, încât nu se află și potrivită în care s'arú puté aștepta o cercetare numerosă a adunării;

2. s'a statorit programa adunării generale amintite.

— Spre scire cu aprobare.

Nr. 137/263. Dlă Dr. Aurelu St. Șuluțiu, profesor, dăruește pentru biblioteca școlei de fete a Asociațiunii următoarele opuri:

1. Molière, Oeuvres complètes, 3 tom.

2. Musset, Premières poésies, 1 tom.

3. Musset, Poésies nouvelles, 1 tom.

— Spre scire cu mulțămită, pelângă observarea, că s'au transpus direcțiunei școlare, spre încorporare la biblioteca școlei.

Nr. 138/265. Direcțiunea despărțemintului Asociațiunii din Abrud, cu datul 26 Iulie a. c. respundendă la recercarea acestui comitetu din 25 Novembre 1893, Nr. 504, subșterne lista membrilor Asociațiunii din acelu despărțemintu, cari au solvit tacsă pe mai mulți ani în sumă de 221 fl., transpuși aici cu raportul direcțiunii din 12 Decembre 1893.

— Spre scire, avendă a se publica lista în organul Asociațiunii.

Nr. 139/266. Dlă Basiliu Rațiu, vicariu în Făgăraș și directorul despărțământului Asociațiunii de acolo, la convocarea acestui comitetu Nr. 183/1894, subșterne în 30 Iuliu a. c. protocolulă adunărei generale acelu despărțământu din 15. Octobre 1893, comunică totodată numele delegaților despărțământului la adunarea generală din anulă curențu în persónele Dlor: Dr. Stefanu Popu și Dr. N. Șerban, așterne în sfișritu lista rectificată a membrilor, pe lângă observarea, că tacesele se voru incassa și transpune mai târđiu.

Din cuprinsulă protocolulă se constată următoarele:

1. s'a luatú la ocunoscintă raportulă subcomitetulă despre activitatea sa din 1893, dimpreună cu rațiociniulă acelu anú;
2. s'au încassat tacese dela membrii, la acea adunare, în sumă de 392 fl.

— Protocolulă adunărei generale acelu despărțământu din 1893, dimpreună cu lista rectificată a membrilor, servesce spre scire; eară tacesele se așteptă mai târđiu.

Nr. 140/278. Dlă Iosifú Gomboș, proprietariu și candidatú de preotú în Vidra de susú, la însărcinarea verbală a vicepreședintelă Asociațiunii Dr. Ilarion Pușcariu, împărtaşesce cu datulă 2 Augustú 1894, părerea sa referitoare la condițiile, între cari s'ar puté vinde mai cu folosú, realitățile din lăsământulă fericitulă Avramú Iancu; în legătură abđice de ofertulă, ce densusulă a făcutú comitetulă în acestú obiectú spre scopulă întemeiărei unei reuniuni agricole acolo și cere se f-se dee în chirie casele fericitulă A. Iancu, cel puținú pe unú intervalú de 6 aní, pelângă chirie anuală de 30 fl. solviți totdeună anticipativú, obligându se a plăti contribuția anuală și spesele comunale, precumú și reparaturile mai mici.

— Părerea dlui Iosifú Gomboș, proprietariu și candidatú de preotú în Vidra de susú, cu privire la condițiile pentru vinderea realităților din lăsământulă fericitulă A. Iancú, se acceptéză și se comunică dlui Dr. Vasile Preda, avocatú în Câmpeni și delegatulă comitetulă în cestiune, ca pe basa acelu comunicatú se publice și se sêvêrșescă la timpú potrivitú vinderea realităților Asociațiunii din lăsământulă fericitulă Avramú Iancú pe calea licitării publice și despre resultatú a ne raporta.

Abđicerea ofertulă, făcut de dlă Iosifú Gomboșú cu privire la realitățile de sub întrebare, servesce spre sciintă; ér inchirierea caselorú fericitulă A. Iancu dlui Iosifú Gomboșú se acceptéză

între condițiile oferite de d-sa, despre ce se încunoscînteză delegatul comitetului Dr. V. Preda, avocatul în Câmpeni, cu autorizarea de a încheia contractul de chirie în numele comitetului.

Nr. 141/271. Dl. Parteni. Cosma, ca delegat al. comitetului emis. prin h.arta din 5 Iuliu a. c. Nr. 200, pentru constituirea desp.rt.mentului Asocia.unei din Seli.ște și juru, cu datulu 3 Aug. 1894, reaclude anteactele comunicate în cestiune, dimpreună cu un esemplariu din convocatoriulu adun.rii de constituire și protocolulu aceleia, la care este alaturata o declaratie dto 10 Iuliu 1894, a dlui Dr. N. Maier, protopresbiteru în Seli.ște și directoru provisoriu al. desp.rt.mentului aceluia, încredintatu cu constituirea și conducerea lui, și arata urm.atoarele :

a) desp.rt.mentulu Seli.ștei, în adunarea sa de constituire din 10/22 Iuliu 1894, s'a constituitu în modul. urm.atoriu: directoru dl. Dr. Livi. Bran. de Lemény, protopretoru în Seli.ște, membri în comitetu: Dr. Nicolae Calefariu, medic comunalu în Seli.ște, Dr. George Pruna.șu, medic cercualu în Orlatu, Nicolae Hen.țu, notariu în Seli.ște, Ioan. Ivan.șu, notariu în Garariulu și Romulu Simu, înv.țatoriu dirigentu în Orlatu; ear pentru casuri de imp.pecare s'a alesu de vice-directoru dl. Dr. N. Calefariu;

b) s'au insinuat. și primitu 7 membri noi ordinari și 13 ajutat.ori, dela cari s'a încassatu în totalu 62 fl., rem.ânendu ac.astă sum.ă la subcomitetu, spre a se administra conform regulamentulu;

c) s'au alesu doi delegati ai desp.rt.mentulu, în pers.ónele dlor. Dr. L. Bran. de Lemény și N. Hen.țu, pentru adunarea general.ă a Asocia.unei din anul. curentu.

— Resultatulu constituirei desp.rt.mentulu Seli.ștei prin delegatul. comitetulu dl. Parteni. Cosma, s.év.șit.ă în 22 Iuliu 1894 st. n., se ia la cunoscint.ă cu aprobare; ear protocolulu adun.rii de constituire, dup.ă ce ac.estu act. s'a f.ăcutu în mod. tendentios. obiect. de discutie în publicitate, se public.ă per estensum în organulu Asocia.unei, pentru ca publiculu, ce eventualu s'ar interesa, s.ș. f.ăc.ă însuși judecata sa din starea f.aptic.ă a lucrurilor. Inc.ăț privesce învinuirile cuprinse în declara.unea dlui Dr. Nicola. Maier.șu, c.ă dsale mai v.ertos. pentru aceea nu i-a succes. constituirea desp.rt.mentulu în curs. de apr.ópe patru ani, pentru c.ă cei mai mult. din acelu cerc. au trebuit. s.ș. impun.ă reserve seri.óse f.ăț.ă cu modul. de conducere alu Asocia.unei observat.ă în timpul. din urm.ă, f.ăț.ă cu spiritulu, ce nu corespunde inten.țiilor. ac.elora, cari au întemeiat. o, pentru c.ă de și s.eli.štenii în

trecutū aū contribuitū miī de florenī la fondurile Asociațiunii, nu se ține contū nici de o justă cerere a lorū; că comitetele Asociațiunei nu se constituescū în conformitate cu devisa ei, ci după interese particulare, și că și scōla de fete este întemeiată și condusă după nisce considerațiuni, pe care poporulū din acelu cercū nu le aprōbă, — comitetulū le declară de neîntemeiate, de frase deșerte, cu care crede, că-și va putē scusa dsa neactivitatea de aprōpe patru ani, și acēsta cu atātū mai vĕrtosū, că în calitatea sa de directorū provisorū, încredințatū din partea acestu comitetū cu constituirea și conducerea despărtēmētului, nici odată n'a rapōrtatū despre impedimente de asemenea natură. Conducerea Asociațiunei și în timpulū din urmă este totū cea observată dela înființarea ei, spiritulū totū același, comitetulū este eflucsulū acelorū membri ai Asociațiunei cari se interesază și cercetéză adunările ei generale, compusū din aceia, cari sunt cu tragere de inimă cătră Asociațiune, ear scōla de fete și conducerea ei corespunde pe deplin intențiunilorū aceloră, cari aū întemeiat o și o susținū, spre mulțemirea generală. Ce felū de considerațiuni ar fi acelea, care se afirmă, că poporulū din Sēliște nu le-ar aproba? — comitetulū nu le cunōsce, din contră scie, că scōla Asociațiunei a adăpostitū și eleve din Sēliște spre deplina mulțemire a părinților. Nu are cunoscință acestū comitetū „nici de miī de florenī“ vĕrsate de Sēlištenī în fondurile Asociațiunei, cu atātū mai puținū de vre-o justă cerere a lorū, de care nu s'ar fi ținutū contū.

Nr. 142. Pentru verificarea procesului verbalū

— Se designéză membrii: Ioanū Papiu, I. Crețu și I. Popū de Galați.

Ședința se închee.

D. u. s.

Dr. Ilarionū Pușcariū m. p.,
vice-peședinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secret. II.

S'a verificatū. Sibiiū 15 Augustū 1894.

Ioanū Papiu m. p.

I. Popū m. p.

Ioanū Crețu m. p.

Procesul verbal

luată în adunarea cercuală de constituire a despărțământului Seliște alu „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în Seliște la 22 Iuliu n. 1894, conformă convocării de dto 12 Iuliu n. a. c. alăturată aici sub /. *)

I.

Dlă Parteniū Cosma ca delegatū alū comitetului centralū ocupându presidiulū, cu consēmțământulū adunării rōgă pe dlū învțătoriu dirigentū din Orlatū Romulū Simu să ocupe loculū de secretariū ad hoc.

Dlū Romulū Simu, primindū oficiulū de secretariū ad hoc,
— adunarea se dechiară de constituită.

II.

Se dă cetire mandatului comitetului centralū de dto 5 Iuliu Nr. 200, alăturatū aci sub 2 /. prin care contra propunerii dlui Dr. Nicolaū Maierū, ca directorū provisorū însărcinatū de comitetulū centralū cu organizarea acestui despărțământū, de „a se încorpora acestū despărțământū la despărțământulū Sibiului până când va veni chiar inteligința să cēră înființarea lui”, esmite din sinulū seū pe dlū Partenie Cosma, ca să încerce constituirea despărțământului, ear imediatū după acēsta dlū președinte prin unū discursū compendiosū, în care arată însemnătatea culturală a despărțământului Asociațiunei pentru poporulū acestui cercū, primitū cu „sē trăescă” din partea pblicului,

— Dechiară adunarea de deschisă.

Se dă cuvēntulū dlui Dr. Nicolaū Maierū, carele spre a justifica neactivitatea acestui despărțământū dela înființarea lui până astăđi, dă cetire dechiarățiunii alăturate aci sub 3 /., în care se afirmă, că dēnsulū a încercatū de trei ori a-lū constitui, dar înzadarū, pentru că unii din cei chemați n'au participatū, pretecestāndū nisce cause formale, dar cei mai mulți au trebuitū sē-și impunā reserve seriose față cu modulū de conducere alū „Asociațiunei”, observatū în timpulū din urmă, față cu spiritulū, care după opinia generală „a lumei de aici” nu corespunde intențiilorū acelora, cari au fundat'o, — pentru că de și Selištenii în trecutū au contribuitū mi de floreni la fondurile Asociațiunei, nu se ține contū nici de o justă cerere a lorū, că comitetele „Asociațiunei” nu se constituiesc

*) Acestū procesū verbalū se publică conformū decisiunei On. Comitetulū centralū dela 11 Augustū a. c. Nr. 141/271, (veđi pag. 266). Red.

în conformitate cu deviza ei, care este „literatura și cultura“, ci după interese particulare, că și școala de fete a Asociațiunii este întemeiată și condusă după nise considerațiuni, pe care poporul din acest cerc nu le aprobă.

Președintele observă, că primesce să se alătore la procesul verbală această declarațiune, motivele le consideră însă numai de pretecest pentru scusarea neactivității de patru ani, pentru că nici odată dl. Dr. Maieru n'a raportat la comitetul despre existența bănelilor enarate în declarațiunea citită, care decă într'adevăr există, nu le putea retăce. De altmintea acelea sunt numai nise frase generale, fără a se dovedi în mod pozitiv cele ce se afirmă.

Dl. Dr. Liviu Bran de Lemény, simțindu-se atins personal prin unele afirmațiuni ale dl. Dr. Maieru, cere cuvântul și își exprimă părerea, că s'ar fi putut constitui acest despărțământ și că ar fi putut arăta rezultate frumoase, decă dl. Dr. Nicolau Maieru, încredințat cu constituirea lui, s'ar fi interesat de înaintarea scopurilor nobile ale Asociațiunii. Provocă în fine pe toți cei prezenți, „să dăm mână cu mână“ în aceste timpuri grele, când suntem atacați din toate părțile, și făcându-ne membrii, să sprijinim cu dragă inimă „Asociațiunea transilvană“.

Cu acestea

— incidentul se declară de încheiat.

III.

Se pune la ordinea zilei punctul 2. din program:

„Primirea de membrii noi“.

Președintele face atenție pre cei prezenți, cari încă nu ar fi membrii, că după regulamentul la constituire pot participa și membri ajutători cu votu decisiv deopotrivă cu cei ordinari, și că la desbateri numai membrii pot participa, deci roga pe toți aceia, cari reflectază să participe la pertractarea obiectelor, ce urmează, ca încâtu n'ar fi membrii, să se facă, și în acestu scop

suspendă ședința pe 15 minute.

După redeschidere:

Dl. Nicolau Hențiu transpune la birou 5 fl. tacsă de membru vechiu dela comuna Apoldul inferior, precum și 5 fl. dela notariul din Apoldul inferior Ioan Măcelariu, care se insinuă ca membru nou; după aceea se constată, că s'au înscris de membrii noi:

a) ordinari:

Ioan Ivanu, notariu în Gurariulu solvind fl. 5 și 1 fl. pentru diplomă, fl. 6; Dr. George Prunașiu, medic pretorial în Orlatu

fl. 5; Ilie Măcelariu, proprietariu în Gurariului fl. 5; Ioană Bunea, notariu în Cacova fl. 5; Ioană Manta, preotă gr. ort. în Gurariului fl. 5 și 1 fl. pentru diplomă fl. 6; Ioană Stană Banciu; comerciantă în Seliște fl. 5 și 1 fl. pentru diplomă fl. 6; Nicolaă Romană, comerciantă în Seliște fl. 5 și 1 fl. pentru diplomă fl. 6.;

b) ajutători:

Antonie German, primariu în Aciliu; Nicolaă Mosora, primariu în Seliște; Paulă Banciu, primariu în Tilișca; Demetriu Suciă, primariu în Vale; Michailă Stoica, directoru scolaru în Seliște; Ioană Cosma, notariu în Vale; Avram Acilenescu, notariu în Galeș; Comuna politică Galeș; Demetriu Chirca, învățatoriă în Seliște; Constantină Herța, contabilă în Seliște; Cornelia M. Stoica din Seliște; Ioană Popa, preotă gr. or. în Seliște, dela toți câte 1 fl.

Punându-se la votă primirea membrilor insinuați,

— Se primesc:

Ioană Măcelariu, Ioană Ivană, Dr. George Prunașiu, Ilie Măcelariu, Ioană Bunea, Ioană Manta, Ioană Stan Banciu, Nicolaă Romană de membrii ordinari; ear Antoniu Gherman, Nicolaă Mosora, Panteleimonă Banciu, Demetriu Suciă, Michailă Stoica, Iov Cosma, Avram Acilenescu, Comuna politică Galeș, Demetriu Chirca, Constantin Herța, Cornelia M. Stoica și Ioană Popa de membrii ajutători.

IV.

Se pune la ordinea zilei punctul 3 din program:

„Constituirea despărțemintului, adecă alegerea comitetului, carele constă din ună directoră și 6 membrii (Regulamentă §. 13 alinia 1)⁴.

Dlă Ioană Bratu, învățatoriă în Tilișca se insinua la cuvintă.

Președintele i observă, că nu-i pôte da cuvintă, fiind-că nu este membru; decă voesce însă să participe la desbatere, să se facă celă puțină membru ajutatoră cu tacsă de 1 fl.

Dlă Bratu după acesta se insinua de membru ajutatoră cu tacsă de 1 fl.

Punându-se la votă primirea,

— Dlă Ioană Bratu se dechiară de membru ajutatoră.

Luândă acum cuvintă dlă Ioană Bratu, vorbesce și elă în sensulă dechiaratiunii dlui Dr. Maieră și în specială nu este mulțamită cu scôla de fete a Asociatiunii, de carea nu se pôte folosi poporulă, fiind spelele împreunate cu susținerea în internatulă ei prea mari, apoi insinua, că în numele seă și a mai multoră soți

ai seî din cei prezenţi, voiesce se dea şi elă o declaraţiune în scrisă la procesul verbală.

Preşedintele îi reflectă, că decă soţii d-sale sunt membrii ai Asociaţiunei, pôte se dea dechiarăţiunea, carea se va alătura la procesul verbală, decă însă soţii lui nu sunt membrii, nu o admite, pentru-că acesta nu este nici adunare de poporă, nici conferenţă, ci este adunarea unui despărţământă ală Asociaţiunei, la care nu se potă pertracta alte obiecte, de câtă cele cuprinse în program, şi nu potă participa la desbaterea loră nici că cuvântulă nici în scrisă decâtă numai membrii „Asociaţiunei“. Decă dnulă Bratu pôte presenta dechiarăţiunea în numele seă, seă pôte spune cu gura ce conţine acea dechiarăţiune.

Dlă Bratu dice, că soţii d-sale nu sunt membrii ai Asociaţiunei şi că numai în numele seă nu voesce se cetescă dechiarăţiunea, ci se alătură la ceea a dlui Dr. Maieră.

Cu acestea se închee incidentulă, şi ne mai insinuându-se nimenia la cuvântă, ar urma votarea; preşedintele nu pôte lăsa însă fără nici o reflecşiune cele afirmate de dlă Bratu despre scôla de fete a „Asociaţiunei“, ci observă: că scôla aceea deja acuma, în scurtulă timp dela înfiinţarea sa, se pôte susţine cu totă dreptulă că-şi împlinesce cu multă succesă misiunea. Nu este ea înfiinţată pentru tôte copilele din poporă, pentru cară sunt scôle în tôte comunele, ci este înfiinţată pentru crescerea şi instruirea în spirită naţională a aceloră copile, care până aici erau necesitate se-şi cerce cultura în institute străine

Fôrte multe din aceste eleve sunt deja răspândite prin tôte unghiurile locuite de români, şi ca totă atâti apostoli contribuesc în mod însemnată la deşteptarea şi conservarea simţului naţională şi la răspândirea culturei naţionale în poporă.

Decă în modă mijlocită totă pentru cultura poporului română operază acea scôlă, ear întreţinerea în internatulă ei este mai efină decâtă la oră-care scôlă de aceea categorie.

După acestea purcedându-se la votare, cu unanimitate

— se proclamă:

a) de directoră ală despărţământului dlă Dr. Liviă Brană de Lemeny, ear

b) de membrii ai subcomitetului:

1. Dr. Nicolaă Calefariă, medic în Sălişte,
2. Dr. George Prunaşii, medic în Orlată,
3. Nicolaă Henţii, notariă comunală în Sălişte,

4. Demetriu Banciu, farmacistu in Săliște,
5. Ioan Ivanu, notariu comunalu in Gurariulu, și
6. Romulu Simu, invetatoriu dirigentu la scola grănițerescă din Orlatu.

Dr. Liviu Branu de Lemeny mulțemindu in numele seū și ale membriloru subcomitetulu pentru încredere, promite, că se va nisui a înainta după putință interesele Asociațiunei in noulu despărțementu, totodată propune însu, ca pentru cas de împedecare a directorulu să se alegă dintre membrii subcomitetulu unu vice-directorū.

Punendu-se la votu propunerea,
— se primesce, și se alege de vice-directorū Dr. N. Calefariu.

V.

Urméză la ordinea țilei punctulu 4 din programū:

„Alte obiecte din cele normate in § 12 alu Regulamentulu“.
In lipsă de alte propunerī se constată, că sub durata acesteī adunări au intratu tacse

- a) dela 8 membri noi ordinari a fl. 5 = fl. 40.
- b) pentru 4 diplome a fl. 1 = fl. 4;
- c) dela unu membru vechiu ordinariu fl. 5;
- d) dela 13 membri ajutatori a fl. 1 = fl. 13. — Totalu fl. 62, care sumă se predă la mânilu dlu Dr. N. Calefariu, ca după constituirea subcomitetulu, să o predee cassariulu aceluia, avend subcomitetulu a o administra conformu regulamentulu.

VI.

Se pune la ordinea țilei punctulu 5 din programū:

„Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei convocată pe 26 și 27 Augustu in Sebeșulu sășescu, și
— se alegu dnu Dr. Liviu Branu de Lemeny și N. Hențiu.

Exhaustiatu fiindu programulu, președintele mulțamindu membriloru pentru zelulu doveditu prin participare la acéstă adunare, într'unu apelu căldurosū îndemna pe membri la unire, zelū și abnegațiune pentru interesele vitale ale Asociațiunei transilvane, dovedindu-le, că in modulū acesta servescu cele mai mărețe idealuri ale scumpulu nostru poporū;

ear dlu Dr. Liviu Branu de Lemeny in numele adunării mulțemindu dlu președinte pentru tactulu și moderațiunea, cu care a efectuitu constituirea acestui despărțementu,

— adunarea se dechiară de încheiată.

Datu ca mai susū.

Parteniū Cosma m. p.,
președinte.

Romulu Simu m. p.,
notar ad hoc.

Rectificare. In Nr. 7, p. 210 la notița: Ministrulu r. de culte a se ceti in locu de „națională“ „rațională“.